

סיוע ממשלתי למסגרות פרטיות לגיל הרך בשעת משבר נגיף הקורונה

כתיבה: אתי וייסבלאי, מריה רבינוביץ' | אישור: יובל וורגן

תאריך: ו' באייר תש"ף, 30 באפריל 2020

סקירה משווה

תוכן עניינים

1	תמצית	1
3	מבוא – מקומן של מסגרות פרטיות בשירותי החינוך והטיפול בגיל הרך	1
4	מסגרות פרטיות לגיל הרך בישראל	2
8	סיוע למסגרות לגיל הרך נוכח משבר הקורונה במדינות נבחרות	3
12	אוסטרליה	3.1
15	אירלנד	3.2
18	ארה"ב	3.3
24	בריטניה	3.4
27	הולנד	3.5
28	ספרד	3.6
30	קנדה	3.7

תמצית

עם סגירתם של מוסדות החינוך ברחבי העולם עקב התפשטות נגיף הקורונה נסגרו גם מסגרות החינוך לגיל הרך שמטפלות בתינוקות ובפעוטות לפני גיל חינוך חובה. אף כי במדינות רבות המדינה נושאת בחלק הארי של מימון הטיפול בילדים לפני גיל חינוך חובה ולעתים אף מתפעלת את המסגרות עצמן, במדינות אחרות רוב העלויות מוטלות על ההורים תוך סבסוד מסוים של המדינה (לרוב תלוי הכנסה). במצב זה מסגרות פרטיות לטיפול בילדים, שאינן יכולות לגבות את תשלומי ההורים בעת שאינן עובדות, אך עליהן לעמוד בעלויות קבועות כגון שכר דירה, עשויות להיסגר וכתוצאה מכך עלול להיווצר מחסור במקומות במסגרות לטיפול בגיל הרך עם סיום המשבר. השלכה אפשרית אחרת היא הטלת חלק מנטל התשלום עבור תקופת הסגירה על ההורים (אשר גם הם עלולים להימצא בקשיים כלכליים כתוצאה מפגיעה בהכנסתם הרגילה).

במסמך זה, שנכתב לבקשת חה"כ ניצן הורוביץ, יו"ר הוועדה המיוחדת להיערכות מערכת החינוך והחינוך המיוחד, לרבות לשנת הלימודים הבאה, נבחן את הסיוע שניתן במדינות שונות למסגרות פרטיות לגיל הרך נוכח משבר הקורונה. **נדגיש כי התמקדנו במסמך זה במדינות שבהן גנים פרטיים במימון פרטי (מלא או משולב עם סבסוד מטעם המדינה) מהווים חלק משמעותי מן המערכת לטיפול בתינוקות ובפעוטות לפני גיל חינוך חובה. מצב זה קיים במיעוט מדינות אירופה, בהן: ספרד, הולנד, בריטניה ואירלנד, אך נפוץ במדינות מערביות אחרות, כולל: ארצות הברית, קנדה ואוסטרליה.** לפני הצגת הממצאים יוצג רקע קצר על מודלים של הפעלת מסגרות לגיל הרך בכלל ובמדינות שנבדקו בפרט, על מנת לסייע בהבנת מנגנוני הסיוע שניתנים בכל אחת מהמדינות.

יש לתת את הדעת לכך שעל אף הבחירה במדינות בהן רווחים גנים פרטיים במימון פרטי בדומה לישראל, עשויים להיות הבדלים ומאפיינים נוספים המקשים על השוואה מלאה בין מדינות שונות, כגון גיל תחילת חינוך חובה (הניתן חינם באופן אוניברסלי - בישראל מדובר בגיל נמוך יחסית) והיקף הסבסוד הניתן למסגרות פרטיות לילדים לפני גיל זה.

בין הממצאים במסמך זה:

- ברוב המדינות, גם באלו שבהן קיימות מסגרות ציבוריות לגיל הרך מגיל צעיר, יש מעורבות של ספקים פרטיים במתן שירותי חינוך לגיל הרך. במדינות שבהן יש מערכת מאוחדת לכל הילדים לפני גיל בית הספר, המסגרות הפרטיות עשויות להעניק שירותי חינוך לתינוקות ולפעוטות בגילאים צעירים מאוד שעבורם אין מסגרות ציבוריות או לפעול במקביל למסגרות הציבוריות. במדינות שבהן האחריות לשירותי החינוך בגיל הרך נחלקת בין כמה רשויות ממשלתיות, שירותי החינוך לקבוצת הגיל הצעירה ביותר ניתנים לעיתים קרובות על ידי ספקי חינוך פרטיים והגורם הממשלתי האחראי מתפקד כרגולטור וכגורם המשתתף במימון אך לא כגורם מפעיל. התמיכה בשירותי חינוך פרטיים ניתנת ישירות להורים באמצעות שוברים או זיכוי מס, או למסגרות עצמן באמצעות סבסוד שכר הלימוד או נשיאה בחלק מעלויות ההפעלה.
- בישראל, האחריות לשירותי החינוך בגיל הרך נחלקת בין משרד החינוך, האחראי על המסגרות הציבוריות, למשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, האחראי על הפיקוח על כל המסגרות הפרטיות לילדים עד

גיל שלוש ומסבסד חלק מהמסגרות שקיבלו ממנו הכרה ועומדות בקריטריונים שקבע. רוב המסגרות לתינוקות ולילדים עד גיל שלוש אינן מסובסדות והמימון שלהן מגיע ממקורות פרטיים בלבד.

- **סיוע ייעודי למסגרות פרטיות לגיל הרך בתקופת משבר הקורונה ניתן ברוב המדינות שבהן מסגרות פרטיות מהוות חלק משמעותי ממערכת החינוך לגיל הרך.** לסיוע שתי מטרות מרכזיות שעשויות להתקיים זאת לצד זאת: לאפשר למסגרות לגיל הרך שנסגרו לשאת בהוצאות הקבועות שלהן ולשוב לעבודתן עם סיום המשבר ולאפשר למסגרות לגיל הרך להישאר פתוחות על מנת לטפל בילדי עובדים חיוניים ובילדים במצבים ייחודיים שזקוקים לרצף טיפולי (ילדים ממשפחות בעלות רקע חברתי-כלכלי קשה, ילדים בסיכון, ילדים עם צרכים מיוחדים).

- יש הבדלים משמעותיים באופי הסיוע שמיועד למסגרות פרטיות לגיל הרך ובכלים שמדינות שונות משתמשות בהם לצורך כך. זאת בהתאם לארגון מערכת החינוך לגיל הרך ולמודלים לתקצוב המסגרות פרטיות בשגרה, למטרה שלשמה ניתן הסיוע ולמידת המחויבות של כל מדינה לחינוך לגיל הרך.

- בסקירת המדינות במסמך זה נמצאו שלושה כלים עיקריים לסיוע למסגרות לגיל הרך, אשר לעיתים משמשים במקביל באותה מדינה:

- **מתן סיוע כספי למסגרות לכיסוי ההוצאות הקבועות של המסגרות בתקופה שבה הן לא פועלות, לרוב אך לא בהכרח תוך שימוש בתקציב המיועד לסבסוד שהותם של ילדים במסגרות בשעת שגרה.** נהוג במדינות שבהן ניתן בשגרה סבסוד או תקציב בסיסי לפעילות המסגרות דוגמת **אנדלוסיה שבספרד, קולומביה הבריטית שבקנדה** (עבור מסגרות שבוחרות שלא להיפתח), **אוסטרליה ובריטניה** (גם עבור מסגרות שלא נפתחות עבור ילדי עובדים חיוניים);

- **באוסטרליה, במדינות ארצות הברית כגון קליפורניה, ניו יורק, מינסוטה, ומסצ'וסטס ובקולומביה הבריטית שבקנדה ניתן סיוע כספי שיבטיח המשך פעילות המסגרות, ואף הרחבת הפעילות, במידת הצורך (תגבור כוח אדם, הוספת קבוצה וכד')** **במהלך המשבר במסגרות שבהן ניתנים שירותים לילדי עובדים חיוניים ולילדים במצבים מיוחדים.** שירותים אלה ניתנים לעתים ללא תשלום. מסגרות שאינן פועלות זכאיות לסיוע מופחת או שאינן זכאיות לסיוע ייעודי כלל.

- **באירלנד, הולנד וקוויבק שבקנדה ניתן למסגרות פרטיות לגיל הרך סיוע כספי לכיסוי כלל ההוצאות (שכר והוצאות נוספות) של המסגרת** במטרה להבטיח המשך העסקת צוות העובדים במהלך המשבר וזמינות המסגרות למתן מענה הן עבור ילדי עובדים חיוניים בזמן המשבר והן עם סיום המשבר. זאת בין אם המסגרות נשארות פתוחות בזמן המשבר ובין אם לאו. בהולנד הסיוע ניתן באמצעות הנחייה להורים להמשיך את התשלומים למסגרת (כאשר הם צפויים לקבל על כך החזר מן המדינה), באירלנד ובקוויבק ניתן מימון מלא למסגרות ישירות מן המדינה.

- **בכלל המדינות שבהן ניתן סיוע ייעודי הוא ניתן למסגרות שמקבלות תמיכה מן המדינה בשגרה; נראה כי בארצות הברית חלק קטן בלבד מן המסגרות זכאיות לתמיכה מסוג זה. כן נמצא כי יש מדינות שבהן לא ניתן סיוע ייעודי למסגרות פרטיות לגיל הרך אף כי מסגרות אלה מהוות חלק משמעותי ממערכת החינוך לגיל הרך במדינה. בין המדינות שבהן לא ניתן סיוע: אלברטה ואונטריו שבקנדה ורוב המחוזות בספרד.**

1. מבוא – מקומן של מסגרות פרטיות בשירותי החינוך והטיפול בגיל הרך

במדינות המפותחות עולה בעשורים האחרונים המודעות לחשיבות החינוך לגיל הרך להתפתחותם התקינה של ילדים, לקידום השוויון בין אוכלוסיות שונות ולצמצום פערים ולהגדלת שיעור התעסוקה של אימהות. עם זאת, ארגון החינוך בגיל הרך שונה במידה ניכרת בכל מדינה ומדינה. ככלל ניתן לחלק את ארגון מערכות החינוך לגיל הרך במדינות שונות לשתי תבניות עיקריות: **מערכות מאוחדות** שבהן החינוך לגיל הרך ניתן במערכת חינוך אחת, המאורגנת כשלב חינוך אחד לכל הילדים שלפני גיל בית ספר; **מערכות מפוצלות** שבהן האחריות לשירותי החינוך בגיל הרך נחלקת בין כמה רשויות ממשלתיות בהתאם לגיל הילדים.¹

בהתאם לארגון מערכת החינוך בכל מדינה ומדינה, ברוב המדינות קיימת מעורבות של מסגרות פרטיות בחינוך לגיל הרך. עם זאת, חלקן של המסגרות הפרטיות בתוך שירותי החינוך לגיל הרך משתנה מאוד בין מדינה למדינה. במדינות שבהן יש מערכת מאוחדת הן עשויות להעניק שירותי חינוך לתינוקות ולפעוטות בגילאים צעירים מאוד שעבורם אין מסגרות ציבוריות או לפעול במקביל למסגרות הציבוריות. במדינות שבהן פועלת מערכת מפוצלת שירותי החינוך לקבוצת הגיל הצעירה ביותר ניתנים לעיתים קרובות על ידי גופים פרטיים כאשר הגורם הממשלתי האחראי מתפקד כרגולטור וכגורם המשתתף במימון אך לא גורם מפעיל. במדינות אחדות דוגמת בולגריה וגרמניה שיעור הילדים שמטופלים במסגרות פרטיות לגיל הרך נמוך מאוד ובמדינות אחרות, בהן: בלגיה, בריטניה, ספרד והולנד חלק משמעותי יותר מן הילדים לפני גיל חינוך חובה מטופלים במסגרות מסוג זה. כן הן נפוצות יותר במדינות מערביות מחוץ לאירופה: אוסטרליה, ניו-זילנד, ארצות הברית וקנדה.²

אופן התמיכה של כל מדינה במסגרות פרטיות לגיל הרך תלוי בארגון שירותי החינוך לגילאים אלה באותה מדינה ובהיקף ההשקעה שלה בחינוך לגיל הרך. שני המודלים הנפוצים בהקשר זה הם מודלים של "צד הביקוש" שבהם המימון ניתן ישירות להורים באמצעות שוברים או זיכוי מס ומודלים של "צד ההיצע" שבהם התמיכה ניתנת ישירות למסגרות באמצעות סבסוד או נשיאה בחלק מעלויות ההפעלה. במדינות רבות משמשים במקביל מודלים שונים או המנגנונים משולבים כדי להגדיל את התמיכה הניתנת למשפחות ולאפשר למרב המשפחות לקבל סיוע בטיפול בילדיהם.³

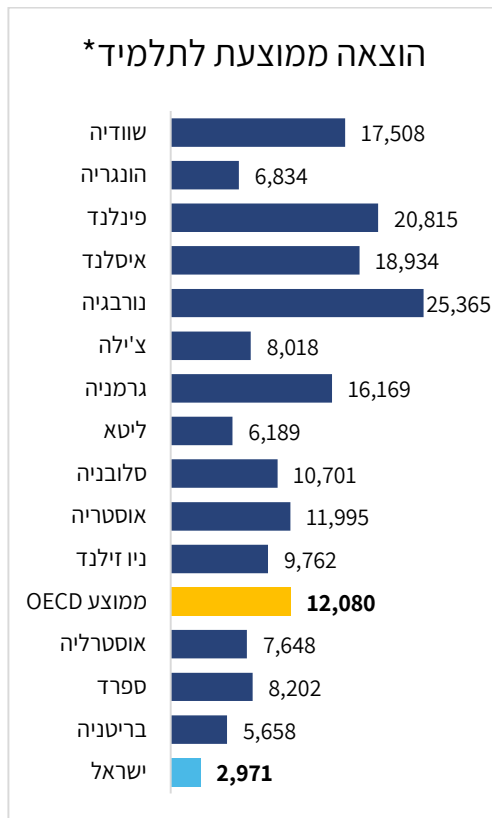
¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מדיניות ציבורית בתחום החינוך בגיל הרך – סקירה משווה](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 9 ביולי 2015.

² [Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition](#), Eurydice, European Commission, 4 July 2019

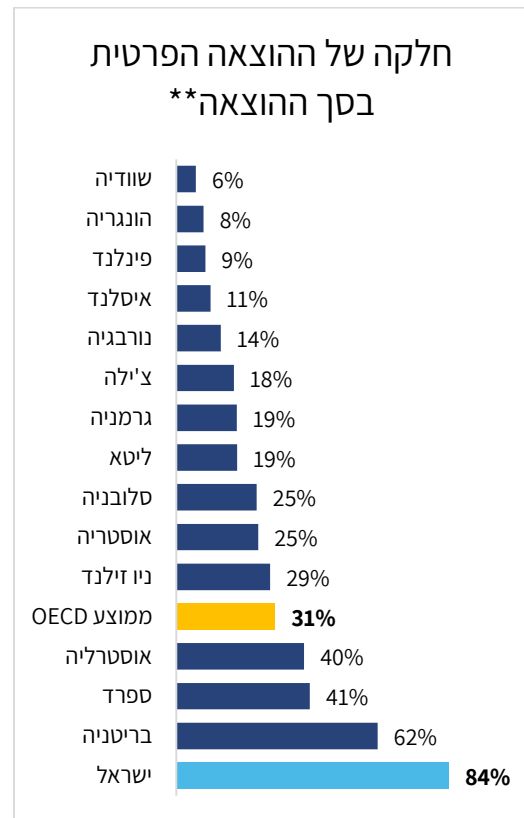
³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מדיניות ציבורית בתחום החינוך בגיל הרך – סקירה משווה](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 9 ביולי 2015.

נתוני ארגון ה-OECD על תקצוב החינוך לגיל הרך (מסגרות חינוכית-טיפוליות לגילאי לידה עד שלוש), במדינות שבהם נמצאו נתונים מסוג זה מוצגים בתרשים הבא. בין המדינות שחלקם של ההורים במימון שירותי החינוך לגיל הרך הוא הגדול ביותר: בריטניה, ספרד, אוסטרליה וישראל.⁴

תקצוב החינוך לגיל הרך (לידה עד שלוש) במדינות נבחרות (2016)

* דולר ארה"ב במונחי PPP (מדד שווי כוח הקנייה)

** לאחר ניכוי העברות ציבוריות

2. מסגרות פרטיות לגיל הרך בישראל

רקע

בשנת 2018 היו בישראל 1.079 מיליון ילדים עד גיל שש, בהם 548,500 תינוקות ופעוטות מגיל לידה עד גיל שלוש.⁵

ילדים מגיל שלוש עד גיל הכניסה לבית הספר היסודי מתחנכים בגנים ציבוריים של משרד החינוך. מערכת מסגרות היום לילדים עד גיל שלוש מבוססת, בחלקה הארי, על מסגרות פרטיות. כ-125,000 תינוקות וילדים עד גיל שלוש שוהים בכ-2,200 מעונות יום ובכ-3,800

⁴ OECD, Education at a Glance 2019, Table B2.4. Financing of early childhood education and care (ISCED 0) and change in expenditure as a percentage of GDP (2012 and 2016)

⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2019, לוח 2.3: אוכלוסייה לפי קבוצת אוכלוסייה, דת, מין וגיל.

משפחתונים בעלי סמל מעון/משפחתון מוכר על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: מעונות יום ומשפחתונים מוכרים), הפועלים על פי קריטריונים מוגדרים של האגף למעונות יום ומשפחתונים במשרד העבודה והרווחה, וחלק מהילדים בהם מקבלים סבסוד שכר לימוד⁶ מטעם המשרד.⁷ שאר התינוקות והילדים עד גיל שלוש מתחנכים בגנים ומשפחתונים פרטיים לא מסובסדים או נמצאים בבית עם מטפלות פרטיות או עם קרובי משפחה. המימון של שירותים אלה מגיע כולו ממקורות פרטיים.

מצבן של המסגרות הפרטיות בעקבות התפרצות נגיף הקורונה⁸

ב-15 במרס 2020 פורסם צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (הגבלת פעילות מוסדות חינוך) (הוראת שעה), תש"ף – 2020, שקבע כי לא תתקיים כל פעילות בכלל מוסדות החינוך, לרבות גני ילדים בהם מתחנכים באופן שיטתי תלמידים וכל מקום המשמש או נועד לשמש מקום שהייה יומי לחינוך ולטיפול בפעוטות.⁹ בעקבות הסגירה, התבקשו מנהלי **מעונות יום ומשפחתונים מוכרים** על-ידי משרד העבודה והרווחה להחזיר להורים חלק משכר הלימוד עבור הימים בהם לא התקיימו לימודים בחודש מרץ ולהפסיק גביית שכר לימוד באופן מלא החל מחודש אפריל ועד להוראה חדשה.¹⁰ במקביל, המשרד הפסיק את הסבסוד של שכר הלימוד עבור הילדים הזכאים.

באשר למסגרות הפרטיות, המדינה לא נתנה הנחייה בדבר החזר או הפסקת גבייה של שכר לימוד, אך לפי עמדת המועצה הישראלית לצרכנות, לא ניתן לדרוש מהצרכנים לשאת בתשלומים בתקופת ההשבתה שכן בשל הנסיבות החדשות והבלתי צפויות לא ניתן לקיים את החוזה שנחתם בין ההורים למסגרות בצמוד לכניסתם של ילדיהם למסגרות.¹¹

על פי מידע שנמסר מארגוני גנים פרטיים, כבר בתחילת המשבר התחילו מנהלי גנים פרטיים לדווח על הקשיים הכלכליים שנוצרו ו/או עלולים להיווצר בעתיד הקרוב עקב הפסקת תשלומי שכר הלימוד - ההכנסה היחידה של הגנים, בהם: אי יכולת לעמוד בתשלומי שכירות, ארנונה

⁶ תעריף שכר הלימוד של מעונות יום ומשפחתונים מפוקחים נקבע על ידי ועדת המחירים, שהיא ועדה משותפת של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומשרד האוצר, הפועלת מתוקף [חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים](#), תשנ"ו-1996. מקור: משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, [מעונות יום ומשפחתונים](#), כניסה אחרונה: מאי 2019.

⁷ מידע נוסף בנושא רישוי ופיקוח מסגרות יום לילדים בגיל הרך (עד גיל שלוש) ראו: רבינוביץ', וייסבלאי, מוניקנדס-גבעון: [מסגרות לילדים בגיל הרך](#), 14 ביולי 2019, [מרכז המחקר והמידע של הכנסת](#).

⁸ מידע נוסף על מצבן של המסגרות במהלך משבר הקורונה ניתן לראות במסמכים אחרים של מרכז המחקר והמידע של הכנסת ראו בתוך: מריה רבינוביץ': [סוגיות בפעילותן של מסגרות לגיל הרך בצל נגיף הקורונה](#), 6 באפריל 2020; [מצבן של מנהלות המשפחתונים המוכרים בצל משבר הקורונה](#), 23 באפריל 2020, [מרכז המחקר והמידע של הכנסת](#).

⁹ [צו בריאות העם \(נגיף הקורונה החדש\) \(הגבלת פעילות מוסדות חינוך\) \(הוראת שעה\)](#), התש"ף-2020. ¹⁰ משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, האגף למעונות יום ומשפחתונים, מסמך בנושא: [פעילות מעונות יום והמשפחתונים המוכרים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה](#), 22 במרס 2020.

¹¹ המועצה הישראלית לצרכנות: [הנחיה לצרכנים בנושא הזר עבור חוגים, חדרי כושר ומעונות עקב משבר הקורונה](#), כנוסה אחרונה: 2 באפריל 2020.

ומיסיים נוספים, תשלום משכורות לעובדים והוצאות שוטפות נוספות של המסגרות עליהן כבר התחייבו. לדבריהם, מצב זה עלול לגרום אף לסגירתן של חלק מהמסגרות.

הסיוע המרכזי אותו זכאים כיום לבקש מנהלי גנים פרטיים, הנו מענק תמיכה לעצמאים אשר פעילותם נפגעה בשל התפרצות נגיף הקורונה, שניתן בימים אלה על-ידי רשות המסים בישראל.¹² על-פי מידע שהתקבל מארגוני גנים פרטיים, עובדים רבים של המסגרות מדווחים על דחיית הבקשה למענק, עקב סיבות שונות שנובעות הן מרמת ההכנסה (הנמוכה או הגבוהה מהנדרשת) או בשל קשיי עבר שחוו הגופים מול רשויות המס. כמו כן התקבלו דיווחים על כך שהמענקים שאושרו הם בסכומים נמוכים.¹³ לטענת הארגונים, גני הילדים הם אינם עסקים עצמאיים טיפוסיים ומהותם שונה מעסקים עצמאיים אחרים במשק שנפגעו ממשבר הקורונה. זאת מכיוון שההשלכות של קריסת הגנים וסגירתם משפיעות לא רק על בעלי הגנים והגננות אלא משפיעות גם באופן ישיר על המשפחות שלא יהיו להן מסגרות לשלוח אליהן את הילדים לאחר המשבר, ועל הילדים עצמם, שיצטרכו לחזור למסגרות חדשות או לצוותים שעשויים להשתנות בשל השלכות המשבר, במידה שיימשך זמן רב.

יצוין כי בתחילת אפריל הודיעו גורמי מרכז השלטון המקומי על מתן פטור מתשלום הארנונה לגנים פרטיים לתקופה של שלושה חודשים.¹⁴

סוגיית מצבן הקשה של מסגרות יום פרטיות לילדים עד גיל שלוש נדונה במהלך החודש האחרון (אפריל 2020) בוועדה המיוחדת של הכנסת להיערכות מערכת החינוך והחינוך המיוחד, לרבות לשנת הלימודים הבאה בראשות של חה"כ ניצן הורוביץ¹⁵ ובוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה בראשות חה"כ עאידה תומא סולימאן.¹⁶

בדיון הוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה שנערך ב-22 באפריל, אמר סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר אסף וסרצוג, כי הגנים הפרטיים יהיו זכאים למענק גבוה מאוד, עד כ-30% מהמחזור החודשי שלהם עבור חודשים מרץ ואפריל, במסגרת מענק הסיוע, כמו

¹²רשות המיסים בישראל, [מענק לעצמאים לתקופת הקורונה](#), כניסה אחרונה: 5 באפריל 2020.

¹³ עו"ד קרן אוחנה אווסי, יו"ר הארגון ח.י.ב.ה - האיגוד הארצי לגני הילדים הפרטיים; ד"ר שלומית ביסמנובסקי, יו"ר ארגון גני הילדים הפרטיים; יניב בר - אור מנכ"ל התאחדות מעונות היום הפרטיים; שיחות טלפון, 2-6 באפריל 2020.

¹⁴ דיון הוועדה המיוחדת לענייני החינוך והחינוך המיוחד, לרבות לשנת הלימודים הבאה בנושא "[פעילות גני הילדים בצל הקורונה](#)", 7 באפריל 2020; [הודעת דובר הוועדה](#).

¹⁵ דיון הוועדה המיוחדת לענייני החינוך והחינוך המיוחד, לרבות לשנת הלימודים הבאה בנושא "[פעילות גני הילדים בצל הקורונה](#)", 7 באפריל 2020.

¹⁶ דיונים הוועדה המיוחדת לענייני עבודה ורווחה בנושא "[מצבם של מעונות היום לפעוטות](#)", 16 באפריל 2020, "סיוע למנהלות משפחתונים מוכרים על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בעקבות משבר קורונה", 23 באפריל 2020.

כל שאר העסקים הפרטיים. לדבריו, לא ניתן להתחייב שההורים לא ישלמו תשלומים נוספים לגנים (אחרי המשבר), אך במידת הצורך ייבחן סיוע נוסף.¹⁷

על פי דיווחים מן הימים האחרונים בכלי התקשורת, ישנן מנהיגים פרטיים המאיימים כי ללא סיוע ייעודי לא יפתחו בשלב זה את הגן.

יצוין כי גם המסגרות המפוקחות והמסובסדות לגיל הרך – מעונות יום ומשפחתונים המוכרים על ידי משרד העבודה והרווחה, מתמודדים כיום עם קשיים בשל סגירתן של המסגרות, הפסקת הסבסוד ותשלומי ההורים, כאמור. הארגונים המפעילים את מעונות היום (ויצ"ו, נעמ"ת, אמא) מדווחים על קשיים כלכליים של המסגרות ומבקשים סיוע לצורך פתיחה עתידית של המסגרות על מנת לעמוד בדרישות כגון פיצול קבוצות, מיגון הצוות וכו'. בנוסף, המנהלות של המשפחתונים המוכרים, שבניגוד לצוותים של מעונות היום המוכרים, אינן זכאיות לדמי אבטלה של המוסד לביטוח לאומי בשל תנאי העסקתן הייחודיים, מדווחות על קשיים רבים בכל הנוגע לקבלת מענקים לעסקים מטעם רשות המיסים ועל גובה המענקים שאינו נותן מענה מלא.¹⁸

בדיון הוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה של הכנסת שהתקיים ב-23 באפריל 2020, ציינו נציגי משרד האוצר והאגף למעונות יום ומשפחתונים במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים כי בימים אלה ממש מתגבש מודל למתן סיוע ייחודי למעונות יום ומשפחתונים מוכרים לקראת פתיחתם במסגרת היציאה מהסגר הצפויה.¹⁹

במקביל לסגירה הכללית של המסגרות החינוכיות לכלל ילדי ישראל, הרשויות אישרו, באופן הדרגתי, פתיחת מסגרות מסוימות בתנאים מוגדרים, על מנת לאפשר עבודה סדורה להורים לילדים בגיל הרך אשר הוגדרו כעובדים חיוניים. מסוף חודש מרץ רשאיות מסגרות פרטיות לילדים עד גיל שלוש, וכן מעונות יום ומשפחתונים מוכרים על ידי משרד העבודה והרווחה, להעניק שירותים לילדי הורים חיוניים במשק.²⁰ **המדינה לא מממנת באופן ייחודי את שכר הלימוד עבור המסגרות הפרטיות בעת הנוכחית והטיפול בילדים ניתן בתשלום. ילדי הורים שהם עובדים חיוניים שנכנסים למעון יום מוכר על ידי משרד העבודה והרווחה בעת הנוכחית, יכולים לבדוק את זכאותם לסבסוד שכר לימוד עבור השהות במעון.**

¹⁷ דיון של הוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה של הכנסת בנושא: [תשובות משרד האוצר על ענייני עבודה ורווחה שעלו בוועדה](#). 22 באפריל 2020; [הודעת דובר הוועדה](#).

¹⁸ דיונים הוועדה המיוחדת לענייני עבודה ורווחה בנושא "מצבם של מעונות היום לפעוטות", 16 באפריל 2020, "סיוע למנהלות משפחתונים מוכרים על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בעקבות משבר קורונה", 23 באפריל 2020.

¹⁹ דיון הוועדה המיוחדת לענייני רווחה ועבודה בנושא "סיוע למנהלות משפחתונים מוכרים על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בעקבות משבר קורונה", 23 באפריל 2020.

²⁰ [צו בריאות העם \(נגיף הקורונה החדש\) \(הגבלת פעילות מוסדות חינוך\) \(הוראת שעה\)](#), התש"ף-2020, 29 במרס 2020.

3. סיוע למסגרות לגיל הרך נוכח משבר הקורונה במדינות נבחרות

עם סגירת מוסדות החינוך במדינות העולם, נסגרו לרוב גם המסגרות המיועדות לטיפול בגיל הרך (במדינות אירופאיות אחדות בהן: בלגיה, צ'כיה, אסטוניה, הונגריה, שווייץ ופינלנד מסגרות לילדים בגילאי לידה עד שלוש ולעיתים גם גני ילדים נשארו ככלל פתוחים או שהחלטה בעניין זה נתונה בידי הרשויות המקומיות²¹).

מסגרות פרטיות לגיל הרך שרוב או כלל המימון לפעילותן מקורו בתשלומי ההורים עשויות לעמוד בפני קשיים ניכרים כאשר ניתנת הוראה שלא להפעילן. שכן בהעדר אפשרות לגביית תשלומי ההורים הן ייתקשו לעמוד בתשלומים קבועים להפעלת המסגרת דוגמת דמי שכירות, ביטוח וכד'. אם כתוצאה ממצב זה יאלצו מפעילי המסגרות שלא להמשיך ולהפעילן, תיפגע היכולת להעניק שירות זה לתינוקות ולפעוטות.

לפיכך, במדינות רבות בחרו לסייע בדרכים שונות למסגרות פרטיות לגיל הרך. אופן והיקף הסיוע תלוי, בנוסף למשאבים העומדים לרשות כל מדינה ולסדר העדיפויות שהיא קובעת, גם בארגון מערכת החינוך לגיל הרך בכל מדינה ובאופן שבו היא תומכת במסגרות הפרטיות לגיל הרך בשגרה.

במסמך זה בחרנו להתמקד במדינות שבהן מסגרות פרטיות לגיל הרך במימון פרטי מהוות חלק משמעותי משירותי החינוך והטיפול לילדים לפני גיל חינוך חובה, בהן: הולנד, ספרד, בריטניה, אירלנד, ארצות הברית, קנדה ואוסטרליה.²² רוב המדינות הללו הורו למשפחות שלא לשלוח את ילדיהן למוסדות החינוך, ובכלל זה למסגרות חינוך לגיל הרך. בחלקן הגדול ילדי עובדים חיוניים, ולעיתים גם ילדים במצבים מיוחדים, זכאים לשירותי טיפול בילדים באותן המסגרות בעת המשבר והמדינה ביקשה מן המסגרות לגיל הרך לספק שירות זה אם יש צורך בכך. באוסטרליה למשל לא ניתנה הנחייה כוללת לסגירת מסגרות חינוך לגיל הרך.

מן המסמך עולה כי **רוב המדינות שבהן מסגרות פרטיות מהוות חלק משמעותי ממערכת החינוך לגיל הרך מעניקות סיוע ייעודי למסגרות אלה בתקופת משבר הקורונה** על מנת שישארו פתוחות, יסייעו לילדי עובדים חיוניים וכן יוכלו לספק מענה מיידי להורים שיחזרו לעבודה עם סיום המשבר. **עם זאת יש מדינות שבהן לא ניתן סיוע ייעודי למסגרות שנסגרו בין מדינות אלו: אלברטה ואונטריו שבקנדה, רוב הקהילות האוטונומיות בספרד, וכן רוב מדינות ארצות הברית שבהן ניתן סבסוד רק לחלק קטן מאוד מן המסגרות לגיל הרך יש הבדלים משמעותיים באופי הסיוע שיועד למסגרות פרטיות לגיל הרך ובכלים שמדינות שונות משתמשות בהם לצורך כך. זאת הן בהתאם לארגון מערכת החינוך לגיל הרך בשגרה**

²¹ [How is Covid-19 affecting schools in Europe?](#), Eurydice, European Commission, 2 April 2020.

²² בבחירת המדינות שנבחנו ובאיתור מידע אודותן נעזרנו במסמך שהוכן עבור האיחוד האירופי בשנת 2019 [Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition](#), Eurydice, European Commission, 4 July 2019

ולמודל התקצוב של המסגרות הפרטיות בו משתמשת כל מדינה והן בהתאם למידת המחויבות של כל מדינה למתן שירותי חינוך לגיל הרך. ככלל עולים שלושה מסלולים עיקריים לסיוע למסגרות לגיל הרך:

1. **סיוע כספי למסגרות לכיסוי ההוצאות הקבועות שלהן בתקופה שבהן הן לא פועלות – לרוב, אך לא בהכרח, תוך שימוש בתקציב המיועד לסבסוד שהותם של ילדים במסגרות בשעת שגרה.** זאת לרוב במדינות שבהם היה נהוג סבסוד ישיר של עלות הטיפול בילדים דוגמת בריטניה (במסגרות לילדים מעל גיל שנתיים), אנדלוסיה שבספרד, אוסטרליה וקולומביה הבריטית (עבור מסגרות שנסגרו בעת המשבר).
2. **סיוע כספי לכיסוי כלל ההוצאות (שכר והוצאות נוספות) של המסגרת במהלך המשבר בין אם המסגרות נשארו פתוחות ובין אם לאו, זאת במטרה להמשיך עסקת צוות העובדים של המסגרות ובכדי לתת מענה לילדים עובדים חיוניים.** נמצא בקוויבק שבקנדה, אירלנד, הולנד (באמצעות המשך תשלומי הורים).
3. **מתן מענקים למסגרות שיישארו פתוחות בכדי לתת מענה לילדי עובדים חיוניים או תוך מתן עדיפות לילדים אלה, לעיתים קרובות תוך מתן פטור מלא מתשלום לילדים המטופלים במסגרות בזמן המשבר.** נמצא במדינות כגון: אוסטרליה, במדינות ארצות הברית שנבדקו וקולומביה הבריטית (עבור מסגרות שיישארו פתוחות). בחלק מהמדינות, במקרים אלה מסגרות שייבחרו שלא להיפתח אף כי יש לכך דרישה עשויות שלא לקבל כל סיוע ייעודי.

נדגיש כי כפי שפירטנו בפרק המבוא למסמך בניגוד לישראל, שבה אין עדיין פיקוח ציבורי מקיף ומימון ציבורי לחלק גדול מן המסגרות הפרטיות לגיל הרך, ברוב המדינות המפותחות ובכללן המדינות שעסקנו בהן, יש הגבלות חמורות על קיומן של מסגרות פרטיות לגיל הרך שלא ברישוי או פיקוח המדינה. **במדינות אלה מסגרות פרטיות לגיל הרך שבהן מטופלים יותר מילדים בודדים** (מספר הילדים המקסימלי במסגרות שלא מחויבות ברישוי נקבע בחקיקה הרלוונטית בכל מדינה) **נתונות לפיקוח והורים זכאים בדרך כלל לסיוע מסוים במימון עלות הטיפול של ילדים במסגרות בהתאם למאפיינים שלהם.** זאת באמצעות סבסוד ישיר למסגרות או באמצעות מתן קצבה או החזרים להורים לצורך כך. זאת מלבד ארצות הברית שבה ניתן סבסוד פדרלי לחלק קטן מן הילדים עד גיל חמש.

כן חשוב לשים לב כי בכל המדינות קיימים גם כלים נוספים לסיוע לעסקים, שאינם מיועדים באופן ספציפי למסגרות לגיל הרך, ומסגרות אלה זכאיות לסיוע באמצעותם.

להלן סיכום המידע שנאסף אודות סיוע ממשלתי ייעודי למסגרות פרטיות לגיל הרך במדינות שעסקנו בהן, לפי שלושה מסלולים עיקריים לסיוע למסגרות לגיל הרך שצוינו לעיל:

לוח 1: סיוע ייעודי למסגרות פרטיות לגיל הרך – טבלה מסכמת

מדינה	מודל לתקצוב מסגרות פרטיות לגיל הרך בשגרה	סיוע ייעודי למסגרות לגיל הרך במשבר הקורונה
סיוע כספי למסגרות לכיסוי ההוצאות הקבועות שלהן בתקופה ללא פעילות		
אוסטרליה	סבסוד בין 20% ל-85% מעלויות הטיפול במסגרות לגיל הרך בהתאם למאפייני המשפחה.	המדינה ממשיכה סבסוד 50% מהעלויות השוטפות של המסגרות שהיו מסובסדות לפני המשבר ושנסגרו בגלל המשבר; המסגרות שנסגרו בשל החלטה עסקית ולא בגלל השלכות המגפה, אינן זכאיות לסיוע ייעודי ומופנות לקבלת סיוע כללי לעצמאים/ עסקים; המדינה מועדדת את המסגרות להישאר פתוחות למתן סיוע לעובדים חיוניים.
בריטניה	סבסוד שעות מוגדרות, בהתאם למאפייני המשפחה והילד, במסגרות לילדים בגיל 2-5. עד לגיל שנתיים – מסגרות פרטיות ללא סבסוד המדינה.	המדינה ממשיכה סבסוד מלא של המסגרות כפי שניתן טרם פריצת המשבר; במסגרות בהן סבסוד המדינה לא כיסה את כל העלויות של המסגרת והיה מימון הורים, ניתן להשלים חלק מימון זה באמצעות סיוע כללי של המדינה לעצמאים/עסקים קטנים; אין סיוע ייחודי למסגרות פרטיות לילדים עד גיל שנתיים.
ספרד- אנדלוסיה	סבסוד חלק מעלויות הטיפול במסגרות לגיל הרך בהתאם למאפייני המשפחה.	מסגרות לגיל הרך המסובסדות על ידי המדינה זכאיות למענקים בתנאי שימשיכו להעסיק עובדים. הגובה הכולל של המענקים לא יעלה על הסכום שהוקצה כסבסוד לעלויות הטיפול בילדים.
קנדה - קולומביה הבריטית	תקצוב בסיסי למסגרות. נוסף על מתן קצבה להורים לכיסוי חלק מהוצאות הטיפול בילדים בהתאם למאפייני המשפחה.	מסגרות שייסגרו זכאיות למענק של פי שניים מהתקציב הבסיסי לכיסוי הוצאות קבועות.
קנדה - קוויבק	סבסוד ישיר למסגרות על בסיס מספר הילדים המטופלים בהן או מתן החזרי מס למשפחות עבור חלק מעלויות הטיפול בילדים.	מסגרות שאינן מסובסדות זכאיות למענק לכיסוי ההוצאות הקבועות במהלך המשבר.
סיוע כספי לכיסוי כלל הוצאות המסגרות במהלך המשבר		
אירלנד	סבסוד ישיר למסגרות המכסה חלק מעלויות הטיפול, הכולל סבסוד אוניברסלי הניתן לכלל המשפחות וסבסוד בהתאם לרמת ההכנסה של המשפחה	מסגרות מסובסדות זכאיות לכיסוי מלא של הוצאות השכר וכן למענק בשיעור 15% מהוצאות השכר לתשלום הוצאות קבועות במשך 12 שבועות. הסיוע מותנה בהמשך ההעסקה של העובדים ובאי גביית תשלום מן הילדים.

לוח 1: המשך		
מדינה	מודל לתקצוב מסגרות פרטיות לגיל הרך בשגרה	סיוע ייעודי למסגרות לגיל הרך במשבר הקורונה
סיוע כספי לכיסוי כלל הוצאות המסגרות במהלך המשבר		
הולנד	תשלום קצבה להורים לכיסוי חלק מעלויות הטיפול בילדים.	הורים ממשיכים לשלם למסגרת וזכאים להחזר מלא עבור תשלומים אלה.
קנדה - קוויבק	סבסוד ישיר למסגרות על בסיס מספר הילדים המטופלים בהן או מתן החזרי מס למשפחות עבור חלק מעלויות הטיפול בילדים.	הענקת מימון מלא למסגרות מסובסדות על מנת שימשיכו להעסיק את כלל העובדים בהן ולתת מענה לילדים של עובדים חיוניים ועובדי מערכת הבריאות ללא תשלום.
מתן מענקים למסגרות שיישארו פתוחות בכדי לתת מענה לילדי עובדים חיוניים או תוך מתן עדיפות לילדים אלה		
אוסטרליה	סבסוד בין 20% ל-85% מעלויות הטיפול במסגרות לגיל הרך בהתאם למאפיינים של המשפחה.	המשך סבסוד המסגרות הפתוחות בכדי לתת מענה בין אם לילדים של עובדים חיוניים ובין אם לילדים שהיו רשומים למסגרות לפני המשבר, בעדיפות לילדי עובדים חיוניים וילדים במצבים מיוחדים; המסגרות מסובסדות על ידי המדינה בשיעור של 50% מהעלויות המקוריות. הורים פטורים מהתשלום בזמן זה.
ארה"ב (מינסוטה, מסצ'וסטס, ניו יורק וקליפורניה)	לרוב מימון פרטי. קיים סבסוד של עלויות הטיפול במסגרות לגיל הרך עבור משפחות בעלות רקע חברתי - כלכלי נמוך, ילדים בסיכון, ילדים עם צרכים מיוחדים בלבד.	עידוד מסגרות להישאר פתוחות על מנת לתת מענה לילדי עובדים חיוניים. מסגרות שיישארו פתוחות זכאיות להמשך סבסוד במידה שהיו מסובסדות לפני פריצת המשבר ויקבלו מימון נוסף להרחבת צוותים, תוספת שעות, מוצרי היגיינה ומיגון צוותים. לא בכל מקום מדובר במימון שמכסה את כל ההוצאות. אין סיוע ייעודי למסגרות שנסגרות ולא היה בהן סבסוד לפני פריצת המשבר.
קנדה - קולומביה הבריטית	תקצוב בסיסי למסגרות. נוסף על מתן קצבה להורים לכיסוי חלק מהוצאות הטיפול בילדים בהתאם למאפייני המשפחה.	עידוד מסגרות פרטיות להישאר פתוחות על מנת לתת מענה לילדי עובדים חיוניים. מסגרות שיישארו פתוחות זכאיות למענק בהיקף של פי שבעה מהתקציב הבסיסי;

3.1 אוסטרליה

שירותים לגיל הרך באוסטרליה - רקע²³

החינוך לגיל הרך באוסטרליה, עד תחילת בית-הספר היסודי או סמוך אליו,²⁴ מבוסס ברובו על שירותים במגזר הפרטי,²⁵ המבוקרים על ידי המדינה באמצעות רגולציה לאומית שכוללת חוקים, תקנות וסטנדרטים לאיכות. מימון החינוך במסגרות המוכרות מבוסס על תשלומי הורים מסובסדים באופן חלקי על ידי המדינה בהתאם למבחן תעסוקה, רמת ההכנסה וסוג המסגרת.²⁶ סוגי המסגרות המסובסדות הן: מעון יום, כולל מעון יום ארוך (Centre Based Day Care); מעון יום משפחתי (Family Day Care); מסגרות לילדים מחוץ לשעות הלימודים, כולל שירותים בזמן החופשות; טיפול ביתי (In Home Care).²⁷

הסבסוד ניתן לבעלי הכנסה נמוכה ובינונית (עד התקרה המוגדרת) והוא נע בין 20% ל-85% מגובה שכר הלימוד. הסבסוד שנקבע להורה עובר ישירות לספקי השירות.

סיוע של ממשלת אוסטרליה לספקי שירותים לגיל הרך בעת התפרצות נגיף הקורונה

המסגרות לגיל הרך באוסטרליה המשיכו לפעול בעת משבר הקורונה.²⁸ בתגובה להתפרצות המגפה הורים רבים הוציאו את ילדיהם מהמסגרות, אם בשל החשש לבריאותם ואם בשל

²³ על פי נתונים של גורמים ממשלתיים, ערב התפרצות מגפת הקורונה העולמית, כ-1.3 מיליון ילדים באוסטרליה קיבלו שירותים במסגרות לגיל הרך על ידי כ-200,000 אנשי צוות חינוכי-טיפולי. כ-16,000 מסגרות מוכרות לגיל הרך פועלות ברחבי המדינה. המקור:

Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Coronavirus \(COVID-19\) Information for early childhood education and care providers and services](#), Last modified on Tuesday, 14 April 2020; [NQF Snapshot 2019](#), Australian Children's Education and Care Quality Authority; last visit: 16 April 2020.

²⁴ בשנה האחרונה לפני בית הספר, החינוך לילדים ניתן ברמה אוניברסלית, כאשר כל הילדים זכאים לחינוך חינם בהיקף של 15 שעות שבועיות. המקור:

Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Universal Access to Early Childhood Education](#), last visit: 16 April 2020.

²⁵ על פי נתונים על המסגרות המוכרות לילדים בגיל הרך:

[NQF Snapshot 2019](#), Australian Children's Education and Care Quality Authority, Table 2: Number and proportion of services by provider management type, p. 8.

²⁶ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Child Care Subsidy](#), last visit: 18 April 2020.

²⁷ שירותי טיפול וחינוך ילדים בבית מסובסד על ידי המדינה. מדובר בשירותים שניתנים במצבים מסוימים כגון: ילדים עם צרכים מיוחדים שאינם יכולים להשתלב במסגרת יום רגילה, ילדים שגרים באזורים בהם מענה אחר אינו זמין/נגיש וכאשר הורים עובדים שעות לא שגרתיות. המקור: Australian Government, ; [In Home Care Support Agency](#), Australia, last visit: 18 April 2020 ; Department of Education, Skills and Employment: [In Home Care](#); last visit: 18 April 2020

²⁸ ACT Government – COVID-19: [Education and Childcare, FAQ's: Are Schools Closed?](#), last visit: 19 April 2020.

הפסקת עבודתם ומעבר לעבודה מהבית. בחלק מהאזורים השירותים לגיל הרך הופסקו ביוזמת הרשויות. יצוין כי רוב השירותים שנסגרו הם צהרונים.²⁹

על מנת שהמסגרות יפסיקו את גביית התשלומים מההורים בזמן שילדיהם אינם שוהים במסגרת,³⁰ ועם זאת יוכלו להמשיך לפעול באופן סדיר על מנת לתת מענים לכל הילדים שזקוקים למסגרות, ובהם ילדים עם צרכים מיוחדים, ילדים במצבי מצוקה וילדים של עובדים חיוניים במשק, החליטה ממשלת אוסטרליה על **תוכנית סיוע מיוחדת** עבורן.

עד ה-6 באפריל ממשלת אוסטרליה המשיכה את הסבסוד של תשלומי הורים למסגרות לילדים בגיל הרך באופן שהיה מקובל טרם פריצת המגפה (עליו הוסבר לעיל). ב-2 באפריל 2020 הודיעה ממשלת אוסטרליה על תוכנית סיוע במסגרתה המדינה תממן את המסגרות המוכרות לילדים בגיל הרך ותבטל את כלל התשלומים של ההורים עבור השירותים בהן.³¹ על פי התוכנית, החל מ-6 באפריל 2020 ישולמו התשלומים למסגרות לילדים בגיל הרך המוכרות על ידי משרד החינוך שממשיכות לפעול, במקום סבסוד שכר הלימוד להורים שניתן לפני פריצת המגפה, במטרה לעזור למסגרות אלה להישאר פתוחות ולסייע לעובדים בהן. על פי הממשל הפדרלי, "זמינותם של שירותי חינוך וטיפול לילדים בגיל הרך היא בעלת משמעות רבה בעבור הכלכלה האוסטרלית. היא חשובה גם על מנת להבטיח למשפחות, ובמיוחד למשפחות בהן עובדים חיוניים, אפשרות להמשיך לעבוד בתקופת המגפה וכן על מנת להעניק לילדים מוחלשים ונזקקים טיפול בטוח".³² על פי הודעת הממשלה, התשלומים למסגרות יבוצעו עד סוף שנת הכספים 2019-20 והמשפחות לא יחויבו בתשלומים במהלך תקופה זו.³³ **אחד התנאים ההכרחיים לקבלת מימון במסגרת התוכנית החדשה הוא מתן עדיפות לילדי עובדים חיוניים במשק, ילדים עם צרכים מיוחדים, ילדים במצבי מצוקה וילדים שהיו רשומים למסגרת לפני תקופת המשבר.**³⁴

²⁹ Parliament of Australia: [Economic response to coronavirus—free child care](#), 6 April 2020. Last visit: 18 April 2020.

³⁰ יצוין כי המסגרות שנסגרו אינן יכולות לגבות תשלום מההורים. המקור: [Information for early childhood education and care providers and services – Up to and including 5 April 2020](#) Last visit: 18 April 2020.

³¹ Parliament of Australia: [Economic response to coronavirus—free child care](#), 6 April 2020. Last visit: 18 April 2020.

³² Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Early Childhood Education and Care, Relief and Package Condition](#), Version 2, 12 April 2020. Last visit: 19 April 2020.

³³ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: Coronavirus (COVID-19) Information for early childhood education and care providers and services, Last modified on Tuesday, 14 April 2020, last visit: 16 April 2020.

³⁴ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Information for early childhood education and care providers and services on Early Childhood Education and Care Relief Package payments from 6 April 2020](#). Last visit: 19 April 2020.

יצוין כי המימון החדש יכסה רק חלק מהעלות ומהוצאות המסגרות.³⁵ **התשלום יחושב לפי 50% מהתעריף השעתי הנמוך במסגרת או מהתעריף הקבוע** שהיה נהוג במסגרת שבועיים לפני 2 במרץ 2020. סיוע זה יינתן בנוסף למענקים של המדינה שנקבעו לעסקים שנפגעו מהמשבר - [JobKeeper Payment](#) Government's (ראו הסבר בהמשך הפרק).³⁶ כמו כן, המסגרות יכולות להגיש בקשה לקבלת סיוע נוסף וסיוע בנסיבות חריגות, במקרים בהם מספר הנרשמים למסגרות (והשימוש במסגרות בפועל) מיום 6 באפריל 2020 ואילך יהיה גבוה מהרגיל ו/או ייווצר ביקוש גבוה של ילדים במצבים מיוחדים.³⁷ בתמורה לסבסוד – המסגרות, כאמור, לא יגבו מההורים כל תשלום, כולל פער בתשלום לעומת הסכום שהיו נדרשים לשלם במצב רגיל, יישארו פתוחות ויתנו עדיפות לילדים של עובדים חיוניים וילידים במצבים מיוחדים.

על פי פרסום של הפרלמנט האוסטרלי, על יעילות הסדרי המימון החדשים ניתן יהיה ללמוד רק בהמשך, כאשר בשטח תתגבש ההבנה האם הסיוע מספיק וכדאי על מנת להמשיך את הפעלת המסגרות, שכאמור, הסיוע יהווה רק כמחצית מהכנסותיהן הקודמות. כמו כן, לא כל מפעילי המסגרות ולא כל העובדים במסגרות יהיו זכאים למענק לעסקים (JobKeeper). לדוגמה, ספקים מסוימים עשויים שלא לחוות את ירידת ההכנסות הנדרשת כתנאי לקבלת המענק.³⁸

יצוין כי שרי החינוך של מדינות וטרטוריות באוסטרליה הודיעו גם על שינויים רגולטוריים בתחום המסגרות לגיל הרך על מנת להקל עליהן בזמן המשבר, בהם ויתור על אגרות וחובים העשויים לכלול, לדוגמה, את אגרת הרישיון למסגרות.³⁹

המסגרות שיבחרו לוותר על קבלת סיוע יהיו רשאיות לעשות זאת ולהמשיך להתנהל לפי הסדרי המימון שהיו קיימים לפני המשבר רק באישור מיוחד, לאחר הגשת בקשה. **המסגרות שייסגרו באופן זמני בשל החלטה של גורמי הבריאות או החינוך מסיבות הנובעות מהתפרצות נגיף הקורונה** יהיו זכאיות לקבלת סיוע במסגרת התוכנית החדשה.⁴⁰

המסגרות שיחליטו להיסגר באופן עצמאי, שלא לפי דרישה של גורמי הבריאות או דרישה בטיחותית ובריאותית אחרת, לא יהיו זכאיות לסיוע במסגרת התוכנית, אך כמו כל העסקים שנסגרו בשל משבר הקורונה, יכולות לבקש החל מ-6 באפריל סיוע ממשלתי לעסקים.

³⁵ Parliament of Australia: Economic response to coronavirus—free child care, 6 April 2020. Last visit: 18 April 2020.

³⁶ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Information for early childhood education and care providers and services on Early Childhood Education and Care Relief Package payments from 6 April 2020](#), last visit 18 April 2020.

³⁷ שם;

³⁸ שם;

³⁹ Parliament of Australia: [Economic response to coronavirus—free child care](#), 6 April 2020. Last visit: 18 April 2020.

⁴⁰ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: [Early Childhood Education and Care Relief Package Conditions](#), last visit: 18 April 2020.

הסיוע לעסקים, במסגרתו גם המסגרות לגיל הרך עשויות להיות זכאיות לסיוע כולל את המענק Government's JobKeeper Payment – המיועד להמשיך תשלומים לעובדי המסגרות. מדובר על מענק אחיד על סך 1,500 דולר אוסטרלי לעובד (כ-3,400 ש"ח) לשבועיים, החל מ-30 במרץ, לתקופה של עד שישה חודשים.⁴¹ התשלום יינתן לכל העובדים הזכאים, כולל עובדים במשרה מזדמנת או קבועה, מלאה או חלקית. העובדים הזכאים יקבלו את מלוא הסכום ללא קשר לשכרם. המעסיקים יוכלו לתת תוספת לסיוע זה לעובדים שקודם לכן הרוויחו סכומים גבוהים יותר. הזכאות לסיוע תלויה בירידה של מחזור העסק בהיקף שנע בין 30% ל-50%. ארגונים ללא מטרות רווח יכלו להיות זכאים לסיוע גם אם הירידה המחזורית שלהם הסתכמה ב-15%.⁴²

על פי מידע שפרסם הפרלמנט האוסטרלי, הממשל הפדרלי של אוסטרליה מעריך כי עלות הסדרי המימון החדשים למסגרות לגיל הרך תסתכם בכ-600 מיליון דולר אוסטרלי (כ-1.37 מיליארד ש"ח) לתקופה של שלושה חודשים. עוד מעריכה הממשלה כי מגזר המסגרות לגיל הרך יקבל כמיליארד דולר אוסטרלי (כ-2.28 מיליארד ש"ח) באמצעות המענק לעסקים - JobKeeper. על פי פרסום הפרלמנט, סכומים אלה יחד (כ-1.6 מיליארד דולר אוסטרלי) נמוכים משמעותית מהסך של 2.2 מיליארד דולר אוסטרלי (כ-5.02 מיליארד ש"ח) ששולמו באמצעות סובסידיות ברבעון האחרון שעבורו ישנם נתונים זמינים (ספטמבר 2019), כאשר סכום זה אינו כולל הכנסות מההפרשים ששולמו על ידי ההורים. כלומר, על-אף הסיוע הממשלתי, תחום המסגרות לגיל הרך יתמודד עם ירידה חדה בהכנסות במהלך החודשים הקרובים.⁴³

3.2 אירלנד

רקע

החינוך לילדים בגיל הרך באירלנד ניתן על ידי מסגרות חינוך פרטיות המחויבות לפי חוק בפקוח וברישי של הסוכנות לילד ולמשפחה (TUSLA), זאת מלבד טיפול בשלושה ילדים או פחות בבית המטפלת.⁴⁴

החינוך בשנתיים שלפני תחילת בית הספר היסודי (ולכל המוקדם מגיל שנתיים ושמונה חודשים) ניתן ללא תשלום, והמדינה נושאת במלוא העלויות שלו.⁴⁵

⁴¹ Australian Government, Department of Education, Skills and Employment: Information for early childhood education and care providers and services on Early Childhood Education and Care Relief Package payments from 6 April 2020, last visit 18 April 2020.

⁴² ש.מ.

⁴³ Parliament of Australia: [Economic response to coronavirus—free child care](#), 6 April 2020. Last visit: 18 April 2020. יצוין כי מערכת החינוך האוניברסלית לילדים בשנה לפני בית הספר היסודי ימומן באופן נפרד.

⁴⁴ TUSLA, Early Years (Pre School) Inspectorate, [A Guide to Regulatory Enforcement in Early Years Settings](#), Last entry: April 29th, 2020.

⁴⁵ Ireland, Citizens Information, [Early Childhood Care and Educaiton Scheme](#), Last entry: April 29th, 2020.

הטיפול במסגרות חינוך לגיל הרך לילדים בגילאי חצי שנה עד 36 חודשים מסובסד על ידי המדינה במסגרת התכנית הלאומית לטיפול בגיל הרך (National Childcare Scheme). התכנית כוללת שני סוגי סבסוד הניתנים במצטבר: סבסוד אוניברסלי המיועד לכלל המשפחות שיש להן ילדים המטופלים במסגרות לגיל הרך וסבסוד תלוי הכנסה המיועד למשפחות שהכנסתן נמוכה מסף קבוע. גובה הסבסוד הוא בין 0.50 אירו לשעה (עד 40 שעות שבועיות) למשפחה הזכאיות לסבסוד אוניברסלי בלבד ועד ל-1.33 אירו לשעה למשפחות הזכאיות לסבסוד מותנה הכנסה ברמה הגבוהה ביותר והוא אינו מכסה את כלל עלויות הטיפול עבור ההורים. הסבסוד מותנה בטיפול במסגרות לגיל הרך הרשומות ב-TULSA וחתומות על חוזה מול המשרד לענייני ילדים ונוער בממשלת אירלנד והוא משולם ישירות למסגרות.

נציין כי תוכנית זאת החלה לפעול באחרונה והיא מחליפה תוכניות קודמות לסבסוד הטיפול בילדים במסגרות לגיל הרך שהיו מיועדות בעיקר לאוכלוסיות מוחלשות ועשויות לאפשר להורים סבסוד גבוה יותר מהתוכנית הנוכחית. בשלב זה למשפחות שקיבלו סבסוד מן התוכניות הקודמות יש אפשרות להמשיך ולקבל סבסוד מתוכניות אלו אם מצב זה מיטיב איתן.⁴⁶

כחלק מחבילת הסיוע של ממשלת אירלנד למשק נכללו צעדים לסיוע לכלל המעסיקים ולעצמאים שרלוונטיים גם לספקי שירותים לגיל הרך. מעסיקים זכאים לסבסוד זמני בגובה 70% שכר העובדים (עד לסבסוד מרבי של 410 אירו לשבוע) כדי לעודד אותם להמשיך להעסיק את עובדיהם, עצמאים שאיבדו את הכנסותיהם בשל המשבר זכאים ל"קצבת אבטלת מגפה" בסך 350 אירו לשבוע (הניתנת גם לשכירים שאיבדו את עבודתם). בנוסף נדחו תשלומי מיסים לבעלי עסקים והועמדו לרשותם מענקים והלוואות שונים בהתאם למאפייניהם ולמידת הפגיעה שלהם במשבר.⁴⁷

סיוע ייעודי למסגרות פרטיות לגיל הרך בעת משבר הקורונה

ב-13 למרס 2020 הודיעה ממשלת אירלנד על סגירת כלל מוסדות החינוך במדינה, כולל מסגרות לגיל הרך.⁴⁸

בשבועיים הראשונים לסגירת מוסדות החינוך, בין ה-13 למרס ל-29 במרס 2020 המשיכה ממשלת אירלנד בהעברת התשלומים למסגרות המסובסדות. עם זאת, הממשלה הצהירה כי

⁴⁶ Ireland, Citizens Information, [National Childcare Scheme \(NCS\)](#), Last entry: April 29th, 2020.

⁴⁷ אליעזר שוורץ, [כלי מדיניות בתחום התעסוקה שנוקטות מדינות מפותחות בתגובה למשבר נגיף הקורונה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 29 במרס, 2020. ד"ר ז'ק בנדלק, התמודדות עם הקורונה בישראל וב-OECD, 16 באפריל 2020.

⁴⁸ Ireland, Citizens Information, [Childcare and COVID-19](#), Last entry: April 29th, 2020.

תמיכה זאת לא סיפקה מענה הולם למסגרות שנשענו בצורה מסיבית על תשלומי הורים וכי עובדים רבים במסגרות אלה פנו בבקשה לדמי אבטלה.

ב-30 במרס הודיעה הממשלה על **תוכנית סיוע ייעודית למסגרות לגיל הרך** (Wage Subsidy Scheme Childcare) הפועלת כחלק מחבילת הסיוע למעסיקים במדינה בעת משבר נגיף הקורונה שהוצגה ב-24 במרס. חבילת הסיוע למעסיקים כוללת תוכנית זמנית לסבסוד שכר (Temporary COVID-19 Wage Subsidy Scheme) שבמסגרתה מעסיקים הממשיכים להעסיק עובדים או קולטים בחזרה עובדים שפוטרו זכאים למענק של 70% משכר העובדים לפני המשבר עד לתקרה של 410 אירו לשבוע לכל עובד. זאת בתנאי שיעשו כמיטב יכולתם לשמור על חלק משמעותי מהכנסתם בזמן המשבר. התכנית מיועדת לפעול במשך 12 שבועות החל מן ה-26 במרס 2020.

למסגרות לגיל הרך שיפנו לקבלת סיוע זה מעניק המשרד לענייני ילדים ונוער תוספת לצורך כיסוי מלוא השכר של העובדים בהן עד לתקרה של 585 אירו לשבוע. בנוסף זכאים בעלי המסגרות למענק לצורך תשלום של הוצאות קבועות בסך של 15% מהתשלום עבור שכר העובדים.

על פי המשרד לענייני ילדים ונוער התוכנית גובשה בכדי להבטיח את קיומו של מגזר הטיפול בגיל הרך בזמן המשבר מתוך התייחסות לאתגרים הייחודיים למגזר זה ובהם:

- שימור של כוח אדם בתחום הטיפול בגיל הרך, שהתקשה גם בשגרה למשוך כוח אדם איכותי ולהחזיק בו;
- חשש כי בסיוע המשבר המסגרות לגיל הרך לא יהיו במצב המאפשר את פתיחתן ובכך תימנע מן הילדים גישה לחינוך לגיל הרך ותיגרם פגיעה בכלכלה שכן הורים לא יוכלו לשוב לעבודתם;
- חשש כי הורים יידרשו להמשיך ולשלם עבור המסגרות גם בתקופת הסגירה או להסתכן באובדן המקום של הילד במסגרת.

ההשתתפות בתכנית מיועדת לכלל המסגרות הפרטיות לגיל הרך (וכן למסגרות לילדים בגיל בית ספר) והיא מותנית בעמידה בתנאים הבאים: אי גביית תשלום מן ההורים והבטחה כי מקומם של הילדים במסגרת יישמר לאחר המשבר, המשך העסקה ותשלום לעובדים בתנאים דומים למצב שלפני המשבר והחזרה לעבודה של עובדים שפוטרו בשל המשבר ושימוש בזמן זה בכדי לדאוג להכשרה של העובדים. בתקופה שבה ניתנים למסגרות מענקים לפי התוכנית לא ישולמו למסגרות המסובסדות התשלומים הממשלתיים האחרים שהיו זכאיות להם.⁴⁹

⁴⁹ Ireland, Department of Children and Youth Affairs (DCYA), Information and FAQs on COVID 19 Measures for providers and staff of Early Learning and Care and School Age Childcare Services, 30 March 2020.

3.3 ארה"ב

רקע

האחריות על השירותים לילדים בגיל הרך בארה"ב נמצאת ככלל בידי המדינות והן הקובעות את הרגולציה בתחום ובכלל זאת את רמת הרישוי והפיקוח. עם זאת, ישנן תוכניות בהן מוגדרות דרישות ביחס למתן שירותים לילדים בגיל הרך אשר מעוגנות במדיניות פדראלית, חלקן נוגעות לקידום החינוך לילדים מרקע חברתי-כלכלי קשה, לילדים בסיכון ועוד. הגוף המתאם את המדיניות בין המשרדים האחראים על התחום ברחבי ארה"ב לבין המשרד הראשי הנו המינהל למשפחות וילדים (Administration for Children and Families), הפועל במשרד הבריאות והשירותים החברתיים של ארה"ב.⁵⁰

שירותים לגיל הרך ניתנים לילדים עד השנה האחרונה לפני כניסתם לבית הספר היסודי. בשנה זאת ילדים נכנסים לגני חובה, שירות שכיום קיים כמעט בכל מקום בארה"ב במימון פדרלי.⁵¹ גיל הכניסה לבית הספר היסודי אינו קבוע ברמה הפדרלית, אלא נקבע על ידי כל מדינה באופן עצמאי. בדרך כלל מדובר על גיל שש, אך טווח הגילאים נע בין גיל חמש לשמונה.⁵²

מערכת השירותים לילדים בגיל הרך מבוססת ברובה על ספקי שירות פרטיים, עם זאת, במסגרת רפורמות שמתבצעות בתחום, הפעילות הממשלתית מתרחבת וכוללת כיום במקרים מסוימים אספקה ישירה של שירותים, וכן סבסוד כספי ישיר ועקיף לספקים פרטיים ו/או להורים עבור שירותי חינוך וטיפול כגון מענקים, סבסוד שכר לימוד ותמריצי מס.⁵³ **מסגרות בעלות רישיון יכולות לקבל סבסוד ממקור פדרלי עבור ילדים במצבים מיוחדים** (ילדים ממשפחות במעמד חברתי-כלכלי נמוך, ילדים במצבי סיכון ומצוקה, ילדים עם צרכים מיוחדים, ילדי מהגרים). התוכניות המרכזיות במסגרתן ניתן סבסוד מסגרות ותמיכות נוספות לילדים בגיל הרך הן הקרן לפיתוח שירותים לילדים - [Child Care Development Fund \(CCDF\)](#), במסגרתה מדי שנה מקבלים סיוע כ-1.4 מיליון ילדים עד גיל 13⁵⁴ ותוכנית [Head Start](#), במסגרתה מקבלים יותר ממיליון ילדים עד גיל חמש ונשים הרות⁵⁵ סיוע מדי שנה.⁵⁶

⁵⁰ [Programs and initiatives](#), Early Childhood Development, Administration for Children and Families, USA Department of Health and Human Services, last visit: 26 April 2020.

⁵¹ National Center for Education Statistics, State Education Reforms: [Student Readiness and Progress Through School](#), last visit: 27 April 2020.

⁵² [Compulsory Education Law: Background](#), FindLaw, last visit: 26 April 26, 2020; [The European Education Direction. Education System in USA](#). Last visit: 26 April 2020.

⁵³ U.S. Department of Health and Human Services, ACF, ChildCare.Gov: [Get Help Paying For Child Care](#), last visit: 28 April 2020.

⁵⁴ U.S. Department of Health and Human Services, ACF: [What is the Child Care and Development Fund \(CCDF\)?](#) last visit: 28 April 2020.

⁵⁵ Head Start Program Facts: Fiscal Year 2018, last visit: 28 April 2020.

⁵⁶ United States Government Accountability Office: [Child Care and Early Education](#), May 2019.

על מנת לקבל סבסוד כזה על התוכניות לעמוד בסטנדרטים בסיסיים⁵⁷ המוגדרים להפעלת המסגרות. ספקים רבים לגיל הרך בוחרים לעמוד בסטנדרטים נוספים ובדרך זו מרחיבים את השירותים ומקבלים מימון נוסף מהממשל הפדרלי.⁵⁸

כאמור, סבסוד מסגרות לילדים בגיל הרך ניתן עבור ילדים ממשפחות בעלות רקע חברתי-כלכלי קשה.⁵⁹ עם זאת, על פי הערכות של גוף לא ממשלתי, הסבסוד מגיע לחלק קטן מהילדים הנזקקים לו, ובשיעור נמוך מכדי לכסות את עלויות הטיפול האיכותי, במיוחד עבור תינוקות ופעוטות.⁶⁰

סיוע למסגרות בזמן משבר הקורונה

ההחלטות על סגירת מסגרות החינוך והטיפול במדינות שונות בארה"ב בעקבות התפרצות נגיף הקורונה התקבלו באופן שונה ממדינה למדינה, הן בשל אופי התפשטות המחלה והיכולת של המדינה להתמודד עמה והן בשל הצרכים הפנימיים של המדינות.

בחלק מהמדינות כל מסגרות החינוך נסגרו והשירותים בתחום הגיל הרך ניתנים רק עבור ילדי עובדים חיוניים, בזמן שבמקומות אחרים לא דרשה המדינה לסגור את המסגרות באופן מוחלט, והשאירה את ההחלטה בידי ספקי השירותים.

ברמה הפדראלית, המדינה המשיכה סבסוד שירותים לילדים בגיל הרך במסגרת התוכנית ה-CCDF ו-Head Start, גם אם המסגרות נסגרו. כך, התוכנית Head Start ממשיכה לשלם שכר לצוותים של התוכנית גם בזמן שמרכזיה סגורים⁶¹ והסבסוד במסגרת התוכנית CCDF⁶² ממשיך לעבור למסגרות. החשיבות להמשך המימון לשירותים אלה נובעת מהצורך לתמוך בעלויות הקבועות של ספקי שירותים, להעניק לילדים הנזקקים שירותים איכותיים בזמן

⁵⁷ U.S. Department of Health and Human Services, ACF, ChildCare.Gov : [Child Care Licensing & Regulations](#), last visit: 28 April 2020.

יצוין כי מרבית המדינות בארה"ב מאפשרות לחלק מספקי הטיפול בילדים להיות פטורים מחוקי רישוי טיפול בילדים. לעתים קרובות ספקים אלה הם קרובי משפחה של הילדים שהם מטפלים בהם, מטפלים במספר קטן מאוד של ילדים, או פועלים רק כמה שעות ביום.

⁵⁸ U.S. Department of Health and Human Services, ACF: [National database of Child Care, Licesing Regulation](#), last visit: 25 April 2020.

⁵⁹ U.S. Department of Health and Human Services, ACF, ChildCare.Gov: [Get Help Paying For Child Care](#), last visit: 28 April 2020.

⁶⁰ [Early Learning in the United States: 2019](#), Center for American Progress (an independent nonpartisan policy institute), last visit: 26 April 2020.

⁶¹ [Supporting Emergency Child Care During the COVID-19 Crisis: How Head Start and Early Head Start Programs Can Help: Staff Wages. Last visit: 29 April 2020.](#)

במסגרת התוכנית נקבע גם סיוע ייעודי לטיפול בהשלכות של המשבר. סיוע זה כולל 750 מיליון דולר, כאשר 500 מיליון מיועדים לפיתוח תוכניות קיץ 2020 ו-250 מיליון נוספים לתמיכה בתוכניות להתמודדות עם משבר הקורונה. המקור: [Supplemental Funds in Response to Coronavirus Disease 2019.](#)

⁶² [CCDF FAQ in Response to COVID- 19](#), Early Childhood Development, Administration for Children and Families, USA Department of Health and Human Services, last visit: 26 April 2020.

החקיקה והרגולציה הפדרלית של CCDF מאפשרים המשך מימון שירותים במהלך אסונות/משברים.

המשבר, ולשמור על שירותים זמינים ופתוחים גם לאחר המשבר. **עם זאת, כאמור, מדובר בסבסוד חלקי בלבד, המיועד לחלק קטן של המסגרות.**

מדינות שונות בארה"ב פיתחו במהלך המשבר מנגנוני סיוע למסגרות לילדים בגיל הרך, בעיקר עבור המסגרות שממשיכות לפעול במהלך המשבר ולתת שירותים לילדי עובדים חיוניים. מהבדיקה שערכנו בארבע מדינות – מינסוטה, מסצ'וסטס, ניו יורק וקליפורניה עולה כי סיוע זה ניתן באופן דומה בכל המדינות, עם שינויים קלים ביניהן בעיקר בהגדרות הזכאות למסגרת, גובה המימון הממשלתי, אופן ודרישות להפעלת המסגרות.

השוני העיקרי נמצא במינסוטה, בה המסגרות הורשו להמשיך לפעול עבור כל הילדים, אך המימון ניתן רק בתנאי שניתנת עדיפות לילדי עובדים חיוניים וילדים במצבים מיוחדים (בדומה למצב באוסטרליה). המסגרות הפתוחות עבור ילדי עובדים חיוניים מקבלות סיוע ייחודי מטעם המדינה, לצורך הגדלת אנשי צוות ושעות פעילות, שמירה על כללי היגיינה ומתן מיגון לצוותים. ילדי עובדים חיוניים מקבלים זכאות למסגרת ללא תשלום.

כל המדינות שנבדקו אישרו תקציבים ייחודיים למטרה זאת.

באשר למסגרות בהן לא היו ילדים זכאים לסבסוד מטעם המדינה לפני פריצת המשבר והן נסגרו עקב פריצת המגפה, במדינות אותן סקרנו, לא ניתן סיוע ייחודי עבורן או עבור ספקים נוספים של שירותים לילדים בגיל הרך (כגון מטפלות פרטיות). **הרשויות לא נתנו הנחיות חד משמעיות בדבר גביית שכר לימוד במסגרות אלה בתקופה בה המסגרת סגורה, אך הן פונות למסגרות בבקשה להתחשב במצב הקשה שנוצר גם עבור הורים רבים, ומדגישות שיש לפעול רק לפי חוזה שנחתם בצמוד לכניסתו של הילד למסגרת.**

בעלי מסגרות פרטיות לגיל הרך, שלא מקבלות סבסוד מהמדינה, מופנים לקבלת תמיכה כלכלית בתוכנית סיוע פדראלית לעסקים קטנים שאושרה ב-27 במרץ 2020 על ידי הקונגרס האמריקאי.⁶³ תקציב הסיוע שאושר עומד על כ-3.5 מיליארד דולר. תוכנית הסיוע כוללת כמה מרכיבים, העיקריים בהם: תוכנית ההגנה על השכר PPP - Paycheck Protection Program (ראו הרחבה להלן); הלוואה לנפגעים כלכלית בשל האסון⁶⁴-Economic Injury Disaster Loan (EIDL)-COVID-64; דמי אבטלה מטעם משרד העבודה

⁶³ התוכנית אושרה במסגרת החוק החדש שעבר ביום זה בקונגרס – חוק הסיוע לעובדים ולעסקים המתמודדים עם משבר הקורונה: *Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security (CARES) Act*.

הפדרלי לאנשים שהפכו למובטלים כתוצאה ממגפת הקורונה - Pandemic Unemployment Assistance⁶⁵ ו הפיצוי למובטלים בפנדמיה - Pandemic Unemployment Compensation⁶⁶. תוכנית ההגנה על השכר PPP - Paycheck Protection Program⁶⁷ היא תוכנית של מנהלת העסקים הקטנים של ארה"ב (SBA) במסגרתה תינתנה הלוואות שעשויות להפוך בהמשך למענקים, בתנאי שהלוואה משמשת למתן משכורות לעובדים בזמן במשך שמונה שבועות, ולצורך תשלום השכירות או משכנתא, והעובדים יחזרו לעבודה בתנאים שקדמו למשבר, או על העלויות שוטפות אחרות בתקופה זאת. את החזרי ההלוואה (במידת הצורך) ניתן לדחות בחצי שנה; ההלוואה תינתן ללא עמלה עבור רישום וטיפול, ללא ערבות וללא ביטחונות.

קליפורניה

המסגרות לילדים בגיל הרך בקליפורניה התבקשו להמשיך את פעילותן עבור ילדי עובדים חיוניים וילדים בסיכון ומצוקה ובמצבים ייחודיים אחרים.⁶⁸ המדינה הקצתה תקציב בסך 100 מיליון דולר, כאשר 50 מיליון דולר מתוכו מיועדים למימון 20,000 מקומות לילדים במסגרות ציבוריות, בהן מסגרות לגיל הרך, ו-50 מיליון דולר נוספים למוצרי מיגון והיגיינה במסגרות הללו.⁶⁹ המסגרות שייסגרו מסיבות שקשורות למגפה, ימשיכו לקבל מימון ב-30 הימים הראשונים לאחר הסגירה.⁷⁰ ההורים פטורים מהתשלום למסגרת והם מקבלים שוברי מימון (An Emergency Child Care voucher).⁷¹ להורים עובדים חיוניים בעלי הכנסה נמוכה ניתנת עדיפות בכניסה למסגרת.

יצוין כי הארגון המאגד את ספקי השירותים לילדים בגיל הרך בקליפורניה פנה למושל המדינה בבקשה להרחיב את הסיוע למסגרות לגיל הרך שפתוחות כיום. הארגון המקצועי לחינוך איכותי לגיל הרך – Californias for Quality Early Learning, שמחתים בימים אלה ספקי שירותים

⁶⁷ U.S. Small Business Administration: [Coronavirus Relief Options: Funding Options](#), last visit: 27 April 2020.

⁶⁸ Executive Department, State of California, [Executive Order N-45-20](#), last visit: 26 April 2020.

⁶⁹ CA.GOV, Office of Governor: [Governor Newsom Announces Release of \\$100 Million to Support Child Care Services for Essential Workers and Vulnerable Populations](#), 10 April 2020.

⁷⁰ Child Care Providers United: [COVID-19 Resources](#), last visit: 26 April 2020.

⁷¹ Child Care Law Center: [Question and Answers about the Impact of the Coronavirus on Child Care in California](#), Last visit 26 April 2020.

לילדים על מכתב לממשל במדינה, ציין במכתבו כי ספקי שירותים פרטיים בתחום החינוך והטיפול לילדים מהווים היום כ-80% מכלל ספקי שירותים במדינה.⁷²

המסגרות בהן ניתן סבסוד שכר לימוד לילדים טרם פריצת משבר הקורונה התבקשו על ידי גורמי המדינה להפסיק גביית תשלום תוספתי של ההורים (family fees (c o-pays)) החל מ-1 באפריל, עבור הילדים שממשיכים להיות במסגרת עד לתאריך 30 ביוני.⁷³ המסגרות ימשיכו לקבל סבסוד עבור ילדים אלה במהלך 30 ימים גם אם ייסגרו כתוצאה מהשלכות המגפה.

באשר למסגרות הפרטיות בהן אין כל סבסוד של המדינה, רשויות המדינה לא דרשו מהמסגרות להחזיר כספים להורים לאחר סגירתן. הרשויות ציינו כי ספקי השירותים אמורים להחליט איך להתנהל מול ההורים בעניין התשלומים על פי החוזים שנחתמו בעת כניסתם של הילדים למסגרות.⁷⁴ כמו כן, מושל קליפורניה פנה לבעלי דירות/מבנים בבקשה לא להוציא את השוכרים בגין אי תשלום דמי שכירות בזמן המשבר. השלטון המקומי הפסיק ניתוקי חשמל ושירותים חיוניים אחרים בבתים בשל אי עמידה בתשלומים בזמן המשבר ויאט עיקולים. אומנם אמצעים אלה אינם ייחודיים לספקי שירותים לגיל הרך, אך הם רלוונטיים גם עבורם.

ניו יורק

המסגרות לגיל הרך במדינת ניו יורק התבקשו להישאר פתוחות על מנת לסייע לילדי עובדים חיוניים. המסגרות הפתוחות מקבלות מהמדינה תוספת ציוד כגון חיתולים, מזון, מוצרי היגיינה ומיגון ועוד. סך הסיוע המדינתי שהוקצה לצרכי מסגרות אלה עומד על 300 מיליון דולר.⁷⁵

לא מצאנו מידע על סיוע ייעודי לבעלי מסגרות פרטיות שנסגרות במדינה. המשרד לשירותים לילדים ומשפחות של מדינת ניו יורק מסייע לעובדי המסגרות לגיל הרך שנשארו ללא עבודה בגין המשבר למצוא עבודה במסגרות אחרות, בהן דרושים עובדים עקב ביקוש והרחבת השירותים לילדי עובדים חיוניים. המשרד מקבל פניות ממסגרות שמחפשות עובדים בעת הנוכחית ומקשר בין לבין מחפשי עבודה.⁷⁶

⁷² Californias for Quality Early Learning: [Tell Your Legislators TODAY to Pass Emergency COVID-19 Response for California Childcares](#), last visit: 27 April 2020.

⁷³ Child Care Providers United: [COVID-19 Resources](#), last visit: 26 April 2020.

⁷⁴ Child Care Providers United: [COVID-19 Resources](#), last visit: 26 April 2020.

⁷⁵ [New York State Governor Pressroom](#), 23 April 2020.

⁷⁶ New York State: Office of Children and Families Services, Child Care Services Home Page: [Current Covid-19 Information, Call for Child Care Workers](#); [FAQ: Information for Child Care Programs](#), 23 March 2020. Last visit: 27 April 2020.

מסצ'וסטס

מדינת מסצ'וסטס סגרה את המסגרות החינוכות והטיפוליות לילדים עד סוף יוני 2020, פרט למסגרות שאושרו על ידי המשרד לשירותי ילדים ומשפחה (The Department of Early Education and Care) להמשיך לפעול עבור ילדי עובדים חיוניים במסגרת תוכנית חירום - Emergency Child Care Program. במסגרת התוכנית המדינה מסבסדת את פעילות המסגרות באופן הבא: התוכנית שתפעל במרכזי ילדים תקבל מימון של 2,500 דולר לשבוע לכיתה אחת, עד 5,000 דולר. ספקי השירותי יכלו להוסיף כיתות אך לא במימון המדינה. מסגרות ביתיות, בהן עד שמונה ילדים, יקבלו סיוע של 1,000 דולר לשבוע.⁷⁷

באשר למסגרות פרטיות שנסגרו, רשויות המדינה לא קבעו מדיניות החזר שכר לימוד עבור התקופה בה לא מתקיימת פעילות במסגרות אלה, אך המליצו למנהלי המסגרות להתגמש מול ההורים ולפעול אך ורק במסגרת החוזה שנחתם בצמוד לכניסתו של הילד למסגרת.

הממשל טרם גיבש סיוע מקומי לספקים פרטיים של שירותים לילדים. על פי פרסום באתר הממשלתי, בממשלה עוסקים בפיתוח מערכת תמיכה לספקי שירותים לילדים מקומיים. כמו במדינות אחרות, בשלב זה מפנים גורמי הממשל את בעלי המסגרות לילדים שנפגעו מהמשבר לקבלת סיוע במסגרת חבילת הסיוע הפדרלי לעסקים קטנים, שצוינה לעיל.⁷⁸ גורמי הממשל מציינים כי הסיוע שניתן כיום לעסקים קטנים ברמה הפדרלית, הנו סיוע שאמור לעזור לספקי שירות לילדים להפסיק לגבות שכר לימוד מההורים.⁷⁹

מינסוטה

למסגרות החינוך לגיל הרך במינסוטה ניתנה האפשרות להישאר פתוחות בזמן המשבר. ב-26 במרץ הממשל אישר מימון של 30 מיליון דולר עבור המסגרות לילדים בתקופת משבר הקורונה. המימון מיועד למסגרות שנשארות פתוחות ונותנות עדיפות לקליטת ילדי עובדים חיוניים. **מעבר לכך, המסגרות יכולות להמשיך לתת שירותים גם לילדים שהיו רשומים בהן טרם פריצת המגפה, אך הסיוע של המדינה יאפשר רק אם תינתן עדיפות למקום במסגרת לילדי עובדים חיוניים.**⁸⁰ גובה הסיוע יכול להגיע ל-4,500 דולר לחודש, כאשר עבור קליטת ילדים במצבים מיוחדים (ילדים מרקע חברתי-כלכלי קשה, ילדים עם צרכים מיוחדים וכו') תינתן תוספת של

⁷⁷ MASS.GOV: [Exempt Emergency Child Care Programs \(EEC\) update for Child Care Programs](#), The Commonwealth of Massachusetts Department of Early Education and Care: [Exempt Emergency Child Care Program](#), 27 March 2020; last visit: 27 April 2020.

⁷⁸ MASS.GOV: [Exempt Emergency Child Care Programs \(EEC\) update for Child Care Programs](#), last visit: 27 April 2020.

⁷⁹ MASS.GOV: [Guide, Resources during Covid-19: Child care and other resources for families](#), last visit: 27 April 2020.

⁸⁰ MN.GOV: Department of Human Services: [FAQs: Peacetime Emergency Child Care Grants](#), last visit: 27 April 2020.

1,000 דולר. הסיוע למסגרות שמעניקות שירותים ל-15 ילדים או יותר לא יעלה על 15,000 דולר.⁸¹

על פי נתונים של הממשל במינסוטה, במדינה ישנם כ-420 אלף ילדי עובדים חיוניים עד גיל 12, בהם כ-270 אלף ילדים פוטנציאליים לבקש את השירותים לילדים, וכ-120 אלף ילדים צפויים להשתמש בהם בפועל.⁸²

3.4 בריטניה

רקע

מערכת המסגרות החינוכיות-טיפוליות לילדים בגיל הרך בבריטניה מבוססת על **מפעילים פרטיים לילדים עד גיל שנתיים**, ועל **מסגרות ציבוריות לילדים בגיל שנתיים עד חמש**. **חלק מהשירותים לילדים החל מגיל שנתיים ניתנים על ידי מפעילים פרטיים במימון ציבורי**.

כלל השירותים לילדים עד גיל חמש פועלים ברגולציה ובפיקוח מקיפים. באנגליה מדובר על פיקוח של הרשות לסטנדרטים למסגרות חינוכיות-טיפוליות לילדים - **Ofsted** (The Office for Standards in Education, Children's Services and Skills).⁸³ בסקוטלנד ובוויילס ישנם גופי פיקוח ורישוי דומים.⁸⁴ המסגרות החינוכיות והטיפוליות לילדים, בהן מטפלות פרטיות, פעוטונים וגני ילדים, הכפופות לפיקוח, חייבות לעמוד בסטנדרטים שנקבעים ברמה המקומית (כאן הכוונה לאנגליה, וויילס, סקוטלנד וצפון אירלנד).⁸⁵

ילדים מגיל שנתיים עד גיל חמש זכאים לשירותי חינוך במסגרות ציבוריות ובמימון המדינה לשעות מוגדרות לפי סדר העדיפויות הבא:

⁸¹ State of Minnesota: [A bill for an act relating to state government; providing COVID-19 response efforts](#), 26 March, 2020.

⁸² MN.GOV: Department of Human Services: [FAQs: Peacetime Emergency Child Care Grants](#), last visit: 27 April 2020.

⁸³ OFSTED: The Office for Standards in Education, Children's Services and Skills: [Childcare Providers and inspections as at 31 March 2019: main findings](#). Updated: Oktober 2019; [Early years and childcare statistics](#); Last visit: 23 April 2020.

⁸⁴ [ESTYN-The Education and Training Inspectorate of Wales](#); [Education Scotland-Early learning and childcare inspections](#). Last visit: 3 May 3, 2020.

⁸⁵ המדינה מחויבת על-פי חוק לקבוע דרישות ברורות ללמידה, להתפתחות ולרווחת הילדים במסגרות לגיל הרך. המסמך שבו מפורטות דרישות אלו באנגליה [Years Early Foundation Stage Framework](#) – הוא בעל מעמד סטטוטורי. במדינות סקוטלנד וויילס ישנם קריטריונים שונים. המקור:

GOV.UK: [Early Years Foundation Stage](#), last visit: 23 April 2020; EYFS Statutory Framework, Foundation years, last visit: 26 April 2020.

[Child Care Act- 2006](#) הוא החוק המרכזי המסדיר את החינוך לגיל הרך ואת תפקידיהם של הגורמים המעורבים בהפעלת המסגרות ובמימון (להלן: החוק). החוק מטיל אחריות על הרשויות המקומיות לדאוג לטובת הילדים ולקיומן של מסגרות איכותיות לגיל הרך בתחומן. המקור:

[Department for Education: Early Education and Child Care: Statutory Guidance for Local Authorities](#), June 2018, UK.GOV, last visit: 23 April 2020.

בשנתון הראשון (ילדים בגיל שנתיים) מושם דגש על ילדים מקבוצות מוגדרות ייעודיות (ילדים עם מוגבלויות, ילדים מאוכלוסיות מוחלשות, ילדים במצבי סיכון ועוד).⁸⁶ המדינה מספקת לילדים אלה מקום במסגרות ל-15 שעות שבועיות. בנוסף, ישנה חובה, מכוח חוק, להבטיח מקומות במסגרות לילדי הורים עובדים, לומדים או בהכשרה מקצועית.

עבור **הילדים בגיל שלוש עד חמש**, מקומות במסגרות של המערכת הציבורית במימון המדינה מובטחים לכולם, עבור שעות מוגדרות: לדוגמה, באנגליה כל הילדים זכאים ל-15 שעות שבועיות, וילדים במצבים מיוחדים וילדי הורים עובדים או לומדים זכאים למימון של 32 שעות שבועיות.⁸⁷ שירותים נוספים ניתנים במסגרות אלה בתשלום נוסף של ההורים. המערכת הציבורית כוללת גני ילדים, מרכזי ילדים וכן מעונות יום ומשפחתונים פרטיים, בהם מימון המדינה ניתן בהתאם לעמידה שלהם בתנאים מוגדרים, רוב הילדים בגילאים אלה שוהים במסגרות ציבוריות.⁸⁸

עבור ילדים מתחת לגיל שנתיים אין מסגרות ציבוריות, אלא רק מסגרות פרטיות הפועלות ללא סבסוד של המדינה, אך גם עבורן נדרש רישוי של המדינה. מטפלות פרטיות שעובדות בביתם של הילדים אינן חייבות לקבל רישיון, אך יכולות לעשות זאת באופן וולונטרי ובדרך זאת להיכלל במרשם המטפלות המורשות.

סיוע ממשלתי לספקי שירותים לגיל הרך בעת התפרצות נגיף הקורונה

עם פריצת משבר הקורונה עצרו הרשויות בבריטניה את פעילות מערכת החינוך והטיפול לילדים, בה גם המסגרות לגיל הרך. אך למרות שההורים התבקשו להשאיר את ילדיהם בביתם, המסגרות וספקי השירות לילדים המפוקחים (על ידי גופי הפיקוח כגון Ofsted) בהן גם המסגרות לילדים בגיל הרך, התבקשו להישאר פתוחות (במידת האפשר) על מנת לתת שירותים לילדי עובדים חיוניים⁸⁹ וילדים במצבים מיוחדים (ילדים עם צרכים מיוחדים, ילדים מוכרים על ידי שירותי הרווחה וכו').

על מנת לתמוך במסגרות לילדים בגיל הרך, ולשמור עליהן פתוחות בעבור האוכלוסיות הזכאיות בזמן המשבר, הודיעה ממשלת בריטניה ב-17 במרץ כי היא **תמשיך את המימון של המסגרות הציבוריות המיועדות לילדים בגילאי שנתיים עד חמש**. מימון המסגרות הציבוריות לילדים

⁸⁶ GOV.UK: [Free Education and Childcare for 2-years-old](#), last visit: 23 April 2020.

⁸⁷ European Commission: [Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe, 2019 Edition](#), Eurydice Report.

⁸⁸ European Commission: [Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe, 2019 Edition](#), Eurydice Report; [Early Childhood Education and Care, UK – England](#), last visit: 23 April 2020.

⁸⁹ אם הורה אחד או שני הורים עובדים חיוניים; מטפלים ואנשי צוותים טיפוליים-חינוכיים גם הם הוגדרו כעובדים חיוניים וזכאים גם הם למסגרות לילדים בגיל הרך בזמן הבידוד והתמודדות עם המגפה. המקור:

GOV.UK : [Guidance – Coronavirus : Yearly Ears and Childcare Closures](#), last update: 15 April 2020, last visit: 20 April 2020.

בגיל הרך מטעם המדינה בעת הנוכחית ממשיך גם עבור המסגרות שנסגרו/נסגרות בהחלטה של גורמי הבריאות או בגלל שהילדים לא יוכלו להגיע אליהן בשל המגפה. המימון ממשיך לעבור לרשויות המקומיות בהן פועלות המסגרות. הממשלה הודיעה כי הרשויות לא יתבקשו להחזיר את המימון עבור התקופה בה לא מתקיימת הפעילות.⁹⁰ ברשימת המסגרות הזכאיות למימון ממשלתי נכללות כל המסגרות הציבוריות והכפופות לגופים המפקחים, כאמור (כגון Ofsted באנגליה).⁹¹

באשר למסגרות פרטיות בהן מימון ציבורי מהווה רק חלק מהמימון של המסגרת (וחלק נוסף מגיע ממקורות פרטיים) או שכל המימון של המסגרות מגיע מהמקורות הפרטיים, לא נמצא סיוע ייחודי. הממשלה בבריטניה קבעה שורה של צעדים לתמיכה בעובדים ובעסקים שעשויים בין היתר, לכל המסגרות לטיפול בילדים.⁹²

יצוין כי הממשלה לא דרשה מספקי שירותים אלה להפסיק גביית תשלומים עבור המסגרות, אך קראה לכל בעלי המסגרות להיות מאוזנים בהתנהלותם מול ההורים בכל הנוגע לתשלומים, לאחר שנקטה בצעדים רבים על מנת להגן על "חלק ניכר" מההכנסות של ספקי השירותים לגיל הרך.⁹³

בין סוגי סיוע לעצמאים שעשויים לסייע גם למסגרות לגיל הרך: ביטול תשלום המס המקומי לעסקים: מסגרות פרטיות לילדים בגיל הרך (שאינן שייכות לרשויות מקומיות - non-local authority providers) יהיו זכאות לפטור מתשלום המס המקומי לעסקים (Business Rates) לשנת המס 2020/21. ההטבה תינתן למסגרות המפוקחות על ידי Ofsted. מענק כספי לעסקים קטנים; הלוואה לעסקים בריבית נמוכה; זכאות למענק מרשויות המס בשווי של 80% מההכנסות, עד 2,500 ליש"ט לחודש, לתקופה שעד שלושה

⁹⁰ GOV.UK, Department of Education: [Free Childcare offers to continue during Coronavirus Closures](#), published: 17 March 2020. Last visit: 20 April 2020.

⁹¹ GOV.UK : [Guidance – Coronavirus : Yearly Ears and Childcare Closures](#), last update: 15 April 2020, last visit: 20 April 2020.

wraparound childcare and clubs (before and after) מסגרות משלימות (pre-school); גני ילדים (nursery); תינוקות/פעוטונים (school and holiday care) ומטפלות (childminder) הרשומות בסוכנויות למטפלות. יצוין כי הסדרים דומים נקבעו גם בסקוטלנד ובוויילס. מקורות:

Wales: [Support for childcare providers: coronavirus \(COVID-19\)](#); Scottish Government: [Guidance on the closure of daycare services for children in light of the Coronavirus \(COVID-19\) outbreak](#).

⁹² GOV.UK : [Guidance – Coronavirus : Yearly Ears and Childcare Closures](#), last update: 15 April 2020, last visit: 20 April 2020.

⁹³ GOV.UK : [Guidance – Coronavirus : Yearly Ears and Childcare Closures](#), last update: 15 April 2020, last visit: 20 April 2020.

יצוין כי המטפלות הפרטיות (Nannis) מורשות יכולות להמשיך בטיפול בילדים, בהתאם [להנחיות של ממשלת בריטניה בנוגע לבידוד בזמן המגפה](#) ובתאום עם המשפחה המעסיקה.

מדובר על המטפלות שנרשמות במרשם הספקים לגיל הרך באופן וולונטרי (הסדרה עצמית). מקור:

GOV.UK: [Ofsted guidance and information relating to coronavirus \(COVID-19\) for schools, early years, children's social care and further education and skills providers](#), last visit: 20 April 2020.

חודשים; דחיית תשלומי מע"מ; סיוע במסגרת התוכנית לשמירת משרות במהלך משבר הקורונה CJRS - The Coronavirus Job Retention Scheme. עובדים של מסגרות בהן ניתן מימון משולב, המורכב בחלקו ממימון של המדינה ובחלקו השני ממימון פרטי בלבד, יהיו זכאים לסיוע זה בהתאם לכללים מוגדרים, בהם: היעדר שכר שמגיע ממקור ציבורי; אם סיוע זה לא יינתן – העובד יפוט; העובד לא ממשיך לעבוד במסגרת על מנת לספק שירותים לילדים במצבים ייחודיים או ילדי עובדים חיוניים; העובד לא יכול לקבל במקביל סיוע ממשלתי נוסף. כאשר חלק מהמימון של המסגרת מגיע ממקור ציבורי וחלקו הנוסף מתשלומי הורים, ייעשה חישוב של הסיוע בהתאם לשיעור ההכנסה שהגיע ממקורות פרטיים.

כמו כן, המדינה המליצה לבעלי עסקים שמשכירים שטחי עבודה לעסקים אחרים (ובהם מסגרות לטיפול בילדים) לגלם את ההנחות וההטבות שהם מקבלים מרשויות המדינה בחישוב העלות של שכר המבנה/הדירה שהם גובים ממפעילי המסגרות לילדים.

3.5 הולנד

רקע

שירותי הטיפול לילדים לפני גיל בית ספר (עד גיל 4) בהולנד ניתנים על ידי גורמים פרטיים, במרכזים לטיפול בילדים או בבית המטפלת. מימון הטיפול בילדים במסגרות מסוג זה מוטל במשותף על ההורים, הממשלה והמעסיקים.

הורים עובדים או לומדים שילדיהם מטופלים במסגרת מורשית זכאים לקצבת טיפול בילדים המשולמת בעבור כל ילד עד גיל 12 בהתאם להכנסה ולמספר השעות שהילד שוהה במסגרת. בנוסף הם עשויים להדרש לתוספת תשלום עבור המסגרת עד לתקרת תשלום לשעה בהתאם להכנסה שלהם ולמספר השעות שהילד שוהה במסגרת.⁹⁴

הורים מאוכלוסיות מוחלשות זכאים לסבסוד עלויות מסגרות לגיל הרך בשיעור ניכר או למסגרות ללא עלות באמצעות הרשויות המקומיות אשר מקבלות לשם כך תקצוב מהמדינה.⁹⁵

סיוע ייעודי למסגרות לגיל הרך במשבר נגיף הקורונה

ממשלת הולנד הודיעה על סגירת כלל המסגרות לגיל הרך ב-16 במרץ 2020 ועד ל-28 באפריל 2020. עובדים חיוניים זכאים להמשיך ולשלוח את ילדיהם למסגרות.

הממשלה הנחתה הורים שילדיהם מטופלים במסגרות לגיל הרך להמשיך להעביר את תשלומי ההורים למסגרות כסדרם גם בתקופה שבה המסגרות אינן פועלות על מנת לאפשר למסגרות לתת שירותים לילדי עובדים חיוניים בזמן המשבר, להיפתח מחדש בסיומו ולשמור על

⁹⁴ Government of Netherlands, Ministry of Social Affairs and Employment, [Fact Sheet Childcare and childcare allowance](#)

⁹⁵ OECD, Starting Strong IV: Early Childhood Education and Care, [Netherlands – Data Country Note](#)

מקומם של הילדים במסגרת. **היא הודיעה כי ההורים יקבלו החזר עבור תשלומים אלה כולל קצבת הטיפול בילדים שהם מקבלים דרך שגרה ותוספת התשלום עבור חלקם של ההורים בתשלומי ההורים.** על פי הודעת שרת הרווחה והתעסוקה ושרת האוצר ההחזר יינתן במהלך חודש יוני 2020 ולכל המאוחר עד ליולי 2020. אם כי במידה והמסגרות לגיל הרך יישארו סגורות גם לאחר 28 באפריל 2020, מועדים אלה עשויים להידחות. זכאותם של ההורים לקצבת טיפול בילדים ולהחזר תישמר למשך שלושה חודשים גם אם איבדו את מקום עבודתם.

הורים יכולים לבחור להפסיק את החוזה עם המסגרת לטיפול בילדים ולא לשלם את התשלומים, אך במקרה זה יאבדו את זכאותם לקצבת טיפול בילדים ולהחזר ולא יישמר בעבור ילדיהם מקום במסגרת שבה טופלו.

הורים שאינם מקבלים קצבת טיפול בילדים, אלא זכאים למקום מסובסד במסגרות לטיפול בגיל הרך באמצעות הרשויות המקומיות, נקראים אף הם להמשיך ולשלם את חלקם בתשלומי ההורים והם יקבלו החזר על תשלומים אלה באמצעות הרשויות המקומיות.⁹⁶

חבילת מימון החירום להתמודדות המשק עם משבר נגיף הקורונה שהציגה ממשלת הולנד כוללת כמה כלים שעשויים לסייע גם לבעלי מסגרות פרטיות לגיל הרך אף שאינם ייעודיים לבעלי מסגרות אלה. בין כלים אלה: סיוע למעסיקים לצורך הסתגלות ושימור מקומות עבודה המשולם למי שמחזור עסקיו יפחת ב-20% ומעלה ובמסגרתו ניתן מימון של עד 90% משכרם של העובדים במשך שלושה חודשים בתנאי שאף אחד מהם לא יפוט בתקופה זאת; מענק חד פעמי בגובה 4,000 אירו לעסקים בתחומים שנפגעו במיוחד מן המשבר בתוכם עסקים המעניקים שירותי חינוך וכן פטור ממיסים מסוימים והלוואות גישור זמניות לעסקים קטנים ובינוניים.⁹⁷

3.6 ספרד

רקע

האחריות על מסגרות החינוך והטיפול לילדים עד גיל שלוש בספרד נתונה בידי הקהילות האוטונומיות הפועלות בתוך מסגרת חקיקה של המדינה שקבעה סטנדרטים אחידים לטיפול

⁹⁶ Government of Netherlands, Coronavirus Covid-19: information for parents, student and education, [frequently asked questions from parents about coronavirus and childcare](#) (in dutch), Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, [Kinderopvang en Covid-19: update noodopvang en compensatie eigen bijdrage ouders](#), Kamerbrief, April 17th, 2020.

⁹⁷ אליעזר שוורץ, [כלי מדיניות בתחום התעסוקה שנוקטות מדינות מפותחות בתגובה למשבר נגיף הקורונה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 29 במרץ, 2020.

במסגרות אלה. הקהילות נבדלות זאת מזאת בארגון החינוך לגיל הרך ובמימון שהן מעניקות לו.⁹⁸

ב-14 במרץ 2020 הודיעה ממשלת ספרד על הפסקת ההוראה פנים אל פנים בכל מוסדות החינוך במדינה, לרבות מסגרות לגיל הרך, החל מן ה-16 במרץ ועד להודעה חדשה.⁹⁹ לפי פרסומים של ארגוני מסגרות פרטיות בספרד, מבין 17 הקהילות האוטונומיות של ספרד נמצאו הסדרים מיוחדים לסיוע למסגרות פרטיות לגיל הרך בשתיים: אנדלוסיה וגליסיה.^{100, 101}

סיוע ייעודי למסגרות בגיל הרך בשעת משבר נגיף הקורונה - אנדלוסיה

באנדלוסיה קיימת בשגרה תכנית סיוע ממשלתית לסבסוד שהות של ילדים במסגרות לגיל הרך. התכנית מציעה סבסוד למקומות במסגרות אלה לאמהות עובדות על בסיס מאפיינים של משק הבית (הכנסה, אוכלוסיות בסיכון, משפחות חד הוריות וכד'). על מסגרות המעוניינות להציע מקומות מסובסדים לעמוד בקריטריונים שקובע משרד החינוך המקומי.¹⁰²

ב-20 במרץ פרסמה ממשלת הקהילה האוטונומית של אנדלוסיה **צו המאפשר לה להעניק מענקים למסגרות לגיל הרך המשתתפות בתכנית הסיוע הממשלתית לקידום שהות של ילדים במסגרות לגיל הרך**. על פי הצו הסכום הכולל שיוקצה למענקים אלה לא יעלה על הסכום שהוקצה עבור תכנית הסיוע הממשלתית והוא מותנה בכך שהמסגרות ימשיכו להעסיק את צוותי העובדים במשך התקופה שבה לא יקבלו תלמידים והתנאים הסוציאליים שלהם לא ייפגעו.¹⁰³ נציין כי ארגוני מסגרות פרטיות לגיל הרך באנדלוסיה הביעו ביקורת על תכנית סיוע זו וטענו כי התמיכה הניתנת באמצעותה לא מכסה את העלויות שהיא מטילה עליהן.¹⁰⁴

⁹⁸ [Organization of Early Childhood Education and Care – Spain](#), Eurydice, European Commission, 15 April 2020.

⁹⁹ President of Spain, [Real Decreto 463/2020, de 14 de marzo, por el que se declara el estado de alarma para la gestión de la situación de crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19](#), March 14th, 2020.

¹⁰⁰ בקהילה האוטונומית של גליסיה נמצאה הודעה של הממשלה המקומית כי בכוונתה לבטל את תשלומי ההורים למסגרות לגיל הרך המקבלות מימון ממשלתי כחלק מתכנית חברתית כוללת (<https://www.xunta.gal/notas-de-prensa/-/nova/48560/xunta->) , בהיעדר פירוט נוסף לא נתייחס בהרחבה לסיוע למסגרות לגיל הרך בקהילה במסמך זה.

¹⁰¹ זאת על פי מכתב של ארגון המסגרות הפרטיות לגיל הרך בקהילה האוטונומית של מדריד לנשיא הקהילה בדרישה לסיוע דחוף למסגרות אלה: <https://aceim.es/escrito-a-la-presidenta-de-la-cam/>

¹⁰² Junta de Andalucía, Consejería de Educación y Deporte, [Centros educativos de primer ciclo de infantil \(0 - 3 años\)](#)

¹⁰³ Junta de Andalucía, [Decreto-ley 4/2020, de 20 de marzo, de medidas urgentes, en el ámbito educativo, de apoyo a escuelas-hogar y a centros de primer ciclo de educación infantil adheridos al Programa de ayuda a las familias como consecuencia de la crisis sanitaria provocada por el Coronavirus \(COVID-19\)](#), Noticias Jurídicas, March 21st 2020.

¹⁰⁴ Anlusia, La Asociación de Escuelas Infantiles Unidas, [Las escuelas infantiles de Andalucía consideran totalmente insuficientes las medidas planteadas por la Junta de Andalucía ante la crisis del CoronaVirus](#), March 27th, 2020.

בין הצעדים שהציגה ממשלת ספרד להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה: זכאות אוטומטית לדמי אבטלה בתקופת המשבר, לרבות ביטול תקופת המינימום הנדרשת לזכאות בשגרה; תוכניות תמיכה ופיצוי נרחבים מטעם הביטוח הלאומי ודחייה בתשלומי מיסים לעצמאים; הקלה בירוקרטית למעסיקים באפשרות לצמצם את היקף העבודה של המועסקים ופטור מתשלום דמי ביטוח לאומי של מעסיקים והעמדת 200 מיליארד אירו בהשתתפות המדינה והמגזר הפרטי לסיוע באמצעות ערבויות וסיוע לחברות שנקלעו לקשיים כלכליים.¹⁰⁵

3.7 קנדה

רקע

האחריות על שירותי החינוך והטיפול בילדים בגיל הרך בקנדה נתונה בידי המחוזות והטריטוריות השונים ולכל אחד מהם חקיקה והסדרים שונים בעניין זה. רוב המסגרות לגיל הרך בקנדה מופעלות על ידי גופים פרטיים, חלקם הגדול ללא מטרת רווח, המפוקחים על ידי הרשויות. המסגרת או ההורים מקבלים סבסוד מן המדינה למימון חלק מעלויות הטיפול בילדים, יתרת התשלום ממומנת על ידי תשלומי הורים לעיתים תוך קביעת תקרת תשלום קבועה.

סיוע ייעודי למסגרות בגיל הרך בשעת משבר נגיף הקורונה

קוויבק וקולומביה הבריטית

בקנדה לא פורסמו הנחיות אחידות בכל הנוגע לסגירת מסגרות חינוכיות למניעת התפשטות נגיף הקורונה וההחלטה על סגירת המוסדות נתונה בידי המחוזות והטריטוריות. בתשע מתוך 13 המחוזות והטריטוריות¹⁰⁶ ניתנה הוראה לסגור את המסגרות לגיל הרך, אך בחלקן מסגרות לגיל הרך נותרו פתוחות. המדינות שהורו על סגירת המסגרות לגיל הרך, מאפשרות לרוב פתיחת מסגרות לצורך טיפול בילדי עובדים

¹⁰⁵ ב

¹⁰⁶ מסגרות לגיל הרך נסגרו במחוזות הבאים: ניו פאונדלנד, נובה סקוטיה, ניו-בראונסוויק, אי הנסיך אדוארד, קוויבק, אונטריו, מניטובה, אלברטה ונוואוט.

חיוניים. **בכל המחוזות והטריטוריות שהודיעו על סגירה של המסגרות לגיל הרך מלבד שניים – אונטריו ואלברטה¹⁰⁷, ניתן סיוע ייעודי למסגרות אלה.¹⁰⁸**

להלן נציג סיוע זה בשניים מן המחוזות שבהם הוא ניתן: קוויבק וקולומביה הבריטית.

ממשלת קנדה הודיעה על כמה צעדים לסיוע לבעלי עסקים שנפגעו בעקבות משבר נגיף הקורונה. רבים מן הכלים שהוצעו עשויים להיות רלוונטיים גם למסגרות פרטיות לגיל הרך, בין כלים אלה: סבסוד חירום בהיקף של 75% ממשכורותיהם של העובדים לבעלי עסקים שאיבדו לפחות 15% מן המחזור העסקי שלהם במרץ ו-30% באפריל ובמאי; עידוד משכירי נדל"ן עסקי להפחתת שכר דירה בשיעור של 75% לעסקים קטנים שאיבדו לפחות 70% מהכנסותיהם באמצעות מתן הלוואות ומענקים מותנים ודחיית תשלומי מס הכנסה ומיסים נוספים. כן הוקדמה קרן בסך 675 מיליון דולר קנדי לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים שאינם זכאים לסיוע ממקורות אחרים. רוב הכלים מיועדים גם לגופים ללא מטרות רווח ולארגוני מגזר שלישי.¹⁰⁹

קוויבק

מסגרות לילדים עד גיל ארבע (כולל) בקוויבק מצויות באחריות המשרד המחוזי למשפחה, המסדיר ומעניק רישוי למסגרות מסוג זה. המסגרות ממומנות באמצעות שני מודלים עיקריים: סבסוד ישיר של המשרד למסגרות על בסיס מספר הילדים המטופלים בהן כאשר ההורים נדרשים לשאת ביתרת התשלום בסכום שעתי קבוע בהתאם הכנסת המשפחה, או מתן החזרי מס למשפחות בעבור תשלומי ההורים למסגרות שאינן מתוקצבות לפי המודל הראשון.¹¹⁰

ב-13 במרץ 2020 הודיעה ממשלת קוויבק על סגירת כלל מוסדות החינוך במחוז, לרבות מסגרות לגיל הרך.¹¹¹ הממשלה ממשיכה להעניק מימון מלא למסגרות המסובסדות על ידה על מנת שימשיכו להעסיק את כלל העובדים בהן ולתת שירותי חירום לילדים של עובדים חיוניים ועובדי מערכת הבריאות אם הדבר נדרש והן יכולות לעשות כן תוך עמידה בהוראות הבריאות והתברואה המחייבות. שירותי החירום במסגרות ניתנים ללא תשלום. כן הופסקו תשלומי ההורים

¹⁰⁷ באונטריו הודיעה הממשלה המקומית כי לא ייגבו מן ההורים תשלומים בעבור מסגרות לגיל הרך כל עוד לא ניתן שירות זה. על פי ארגון המחנכים לגיל הרך באלברטה (AECEA) מתנהל משא ומתן מול הממשלה המקומית על הענקת קצבת תפעול זמנית בחירום למסגרות לגיל הרך שנסגרו בעקבות הוראות הממשלה להתמודדות עם הנגיף (<https://aecea.ca/aecea-connect-response-covid-19-> [pandemic](#))

¹⁰⁸ Childcare Canada: Childcare resource and research unit, [Status of Child care in Canada in the COVID crisis – Provinces/territories](#), April 4th, 2020.

¹⁰⁹ Government of Canada, Canada's COVID-19 Economic Response Plan, last entry: April 26th, 2020.

¹¹⁰ Childcare Resource and Research Unit, [Early Childhood Education and Care in Canada](#) 2016, April 2018

¹¹¹ Quebec, [Closing of schools and childcare services during the COVID-19 pandemic](#), last entry: April 26, 2020.

עבור ילדים שאינם שולחים את ילדיהם למסגרות. **במסגרות שאינן מסובסדות הוצהר כי יינתן תקציב לכיסוי ההוצאות הקבועות במהלך המשבר.** זאת במטרה להבטיח את קיומה של מערכת החינוך והטיפול לגיל הרך בכדי שתוכל לשוב וספק את שירותיה למשפחות עם סיומו. על פי נתונים שפרסם המשרד לענייני משפחה במחוז - בסוף חודש מרס 2020, כ-50% מן המסגרות המסובסדות העניקו שירותי חירום למשפחות וכ-15% ממצבת העובדים הגיעו לעבודה במסגרות אלה, במסגרות החירום טופלו מדי יום בין 5,200 ל-6,200 ילדים.¹¹²

קולומביה הבריטית

בקולומביה הבריטית פועלת מערכת של מסגרות פרטיות לילדים עד גיל שלוש, בתוכן עמותות ומסגרות למטרת רווח, המורשות ומפוקחות על ידי המשרד לילדים ולמשפחה ומשרד הבריאות המחוזי. המסגרות המורשות זכאיות לתקצוב בסיסי חודשי מממשלת המחוז בהתאם לשעות הפעילות של המסגרת ולמספר הילדים השוהים בה. הורים שילדיהם מטופלים במסגרות לגיל הרך זכאים לקצבה בהתאם להכנסת המשפחה, מספר השעות שילדיהם שוהים במסגרת ומספר הילדים במשפחה. הקצבה לא מכסה לרוב את מלא עלויות המסגרת ועל ההורים לשלם מכיסם את ההפרש.¹¹³

ב-16 במרץ 2020 הודיעה ממשלת המחוז על סגירת מסגרות החינוך במחוז. על פי הודעת הממשלה כל מי שיכול לטפל בילדיו בביתו נדרש לעשות זאת. עם זאת הממשלה מעודדת מסגרות להישאר פתוחות על מנת להעניק שירות לילדי עובדים חיוניים.

על פי הודעת השרה לענייני ילדים ומשפחה במחוז מן ה-20 במרס, **המשרד יעניק מימון חירום למסגרות לגיל הרך במחוז.** מסגרות שישארו פתוחות זכאיות לקבל פי שבעה מן התקצוב הבסיסי החודשי שהיו זכאיות לו לפני המשבר - כ-75% מן ההוצאות החודשיות הממוצעות שלהם. זאת בתנאי שיעניקו עדיפות בקבלה למסגרת לילדי עובדים חיוניים וישמרו את המקום במסגרת לילדים שהיו רשומים בה לפני ההודעה על סגירת המסגרות אף שילדים אלה אינם משלמים את תשלומי ההורים אם אינם מטופלים בגן. במידה ויש מקום במסגרת לילדים נוספים לאחר שניתן מענה לילדי עובדים חיוניים, המסגרת רשאית לקבל גם ילדים שהוריהם אינם יכולים לטפל בהם בבית מסיבות אחרות. מן ההורים שילדיהם מטופלים במסגרות לגיל הרך ייגבה תשלום בהתאם לתשלומים הרגילים שלהם והם ימשיכו לקבל את קצבת הטיפול בילדים בהתאם למאפייני המשפחה וסוג המסגרת.

¹¹² Quebec, Ministry of the Family, [Les services de garde d'urgence demeurent ouverts et gratuits jusqu'au 1er mai](#), 27 Mars, 2020. [FOIRE AUX QUESTIONS TECHNIQUES SUR L'ORGANISATION DU TRAVAIL, LA RÉMUNÉRATION, LE FINANCEMENT ET L'APPLICATION DE LA LOI SUR LES SERVICES DE GARDE ÉDUCATIFS À L'ENFANCE ET LES RÈGLEMENTS QUI EN DÉCOULENT](#), April 6, 2020.

¹¹³ Childcare Resource and Research Unit, [Early Childhood Education and Care in Canada](#) 2016, April 2018

מסגרות שבחורות שלא לפתוח את המסגרת זכאיות למימון חירום על מנת לכסות הוצאות קבועות כגון שכירות ומשכנתא ולאפשר להן להיפתח לאחר המשבר. מסגרות אלה יקבלו פי שניים מן התקצוב הבסיסי שהיו זכאיות לו לפני המשבר – כ-20% מן ההוצאות החודשיות. זאת בתנאי שלא יגבו תשלום מן ההורים וישמרו את מקומם של הילדים שהיו רשומים בגן לפני המשבר. הורים שאינם שולחים את ילדיהם למסגרת יפסיקו לקבל את קצבת הטיפול בילדים.¹¹⁴

---

¹¹⁴ British Columbia, Childcare Response to COVID-19, [Information for Parents & Families](#), updated April 22, 2020; [Information for Providers](#), updated April 15, 2020. [Province supports child care providers during COVID-19 response](#), news release, March 20th, 2020.